

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Vapaaehtoistyöntekijöiden näkemyksiä vapaaehtoistoiminnasta Laurentius-lähimmäispalvelussa

Jääskeläinen, Nea

Valtonen, Tuulikki

2012 Laurea Lohja

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Lohja

Vapaaehtoistyöntekijöiden näkemyksiä vapaaehtoistoiminnasta
Laurentius-lähimmäispalvelussa

Jääskeläinen Nea
Valtonen Tuulikki
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Syyskuu, 2012

Jääskeläinen Nea, Valtonen Tuulikki

Vapaaehtoistyöntekijöiden näkemyksiä vapaaehtoistoiminnasta Laurentius-lähimmäispalvelussa

Vuosi	2012	Sivumäärä	42
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia Laurentius-lähimmäispalvelussa toimivien vapaaehtoistyöntekijöiden näkemyksiä vapaaehtoistyöntekijöitä motivoivista tekijöistä. Tarkoituksena oli myös selvittää, ovatko järjestöltä saatu tuki ja koulutus riittäviä sekä etsiä uusia vapaaehtoistyön malleja, jotka eivät organisaatiossa ole vielä käytössä.

Opinnäytetyön tavoitteena oli vapaaehtoistyön toimintamuotojen, koulutuksen ja tukijärjestelmän kehittäminen. Aineisto kerättiin lähettämällä 70:lle Laurentius-lähimmäispalvelun aktiiviselle vapaaehtoistoimijalle yhteistyössä Apuomenan koordinaattorin kanssa rakennettu kyselylomake, joka sisälsi sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia kysymyksiä. Kyselylomakkeen strukturoidut kysymykset analysoitiin SPSS for Windows -ohjelman avulla, avointen kysymysten osalta käytettiin sisällönanalyysiä. Aineisto litteroitiin, pelkistetyt ilmaukset listattiin ja ryhmiteltiin samankaltaisuuksien mukaan. Kullekin ryhmälle luotiin yläkäsite.

Tuloksista ilmeni, että pääasiallinen syy osallistua vapaaehtoistoimintaan on auttamishalu. Useimmat pitivät vapaaehtoistoimintaa erittäin tärkeänä asiana omassa elämässään, mikä tuo tekijälleen sosiaalisia kontakteja, ylläpitää omaa toimintakykyä ja antaa kokemuksen tarpeellisuudesta. Vastaajat olivat pääosin tyytyväisiä Laurentius-lähimmäispalvelun tarjoaman koulutuksen sisältöön sekä vapaaehtoistoimijoille tarjottuun tukeen. Pieni osa vastaajista kertoi kokevansa vapaaehtoistyön raskaana ja uuvuttavana ja että heidän työtään ei arvosteta riittävästi.

Erilaisten toimintamuotojen runsaus koettiin positiivisena asiana, jolloin erilaisille ihmisille löytyi sopivia toimintamuotoja. Osa vastaajista oli sitoutunut tekemään vapaaehtoistyötä säännöllisesti. Toiset kokivat joustavuuden ja mahdollisuuden osallistua vapaaehtoistoimintaan vain satunnaisesti erittäin tärkeänä.

Laurentius-lähimmäispalvelun koulutusta ja tukea pidettiin pääosin riittävänä. Henkiseen jaksamiseen liittyvää tukea ja koulutusta sekä työnohjausta toivottiin. Koulutus uupumisen ennaltaehkäisystä ja uupumuksen merkkien tunnistamisesta olisi vapaaehtoisille hyödyllinen.

Jatkotutkimuksena voitaisiin selvittää vapaaehtoistoiminnan asiakkaiden näkemys toimintamuotojen riittävydestä ja tarpeenmukaisuudesta.

Avainsanat: vapaaehtoistyö, kolmas sektori, vapaaehtoistoiminta, motiivi, motivaatio.

Jääskeläinen Nea, Valtonen Tuulikki

Volunteers' views of voluntary work in Laurentius Volunteer Service

Year	2012	Pages	42
------	------	-------	----

The object of this thesis was to research perceptions of volunteers of Laurentius Volunteer Service about factors that motivate volunteers, and to find out if support and training given by the organization is adequate, as well as to search for new forms of voluntary work that are not currently in use in the organization. Laurentius Volunteer Service is a volunteer work project for arranging social activities for elderly and disabled people.

Data was collected using a questionnaire that we created together with a coordinator of Laurentius Volunteer Service. The questionnaire included both qualitative and quantitative questions. At the end of the questionnaire we left open space for free writing. The questionnaire was sent to 70 active volunteers of Laurentius Volunteer Service. Structured questions were analysed with SPSS for Windows software. Open questions were scrutinized with content analysis. The contents were transcribed into text; plain expressions were listed and put into groups by similarities. A headline was created for all the groups.

The results show that the main reason for volunteering was a desire to help. Most of the volunteers view voluntary work as a very important thing in their lives that brings them social contacts, helps them to maintain their own functional ability and provides them with a feeling of being needed.

Most of the responders were satisfied with the contents of training and support. A small group, however, experienced voluntary work as taxing and exhausting, and were of the opinion that their work was not respected enough. The answers paralleled previous research in the field. Volunteers think in general that the present forms of voluntary work are both necessary and meaningful. A few suggestions regarding training and new forms of voluntary work were made.

In the study, the abundance of different forms of voluntary work was cited as a positive aspect by many volunteers. Some of responders were committed to doing voluntary work on a regular basis; others felt that the flexibility, and the opportunity to do voluntary work only infrequently, was an extremely important aspect of the voluntary work programme.

Training and support provided by Laurentius Volunteer Service was considered as mainly adequate by the answerers. However, the study shows that many volunteers hoped for more support, as well as formal training, to help them maintain their mental well-being. According to the study, supervision of work has some room for improvement. As a conclusion, motivational training opportunities and information on how to identify signs of exhaustion in the workplace could be useful to many volunteers.

Further research could be carried out on volunteer work customers' views on both the necessity and sufficiency of forms of voluntary work.

Keywords: voluntary work, third sector, volunteering, motive, motivation.

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Tutkimuksen teoreettinen tausta	7
2.1	Keskeiset käsitteet	7
2.2	Vapaaehtoistyö ja motivaatio	9
2.3	Järjestötoiminnan monimuotoisuus	12
2.4	Sukupuolierot vapaaehtoisuudessa	13
2.5	Ikääntyneet vapaaehtoistyössä	13
2.6	Vapaaehtoisista huolehtiminen	14
2.7	Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen	15
3	Tutkimuskysymykset	15
4	Tutkimuksen toteutus	16
4.1	Tutkimusmenetelmä	16
4.2	Aineiston analysointi	17
4.3	Tutkimuksen luotettavuus	17
4.4	Eettiset ja salassapitokysymykset	18
5	Tutkimustulokset	18
6	Johtopäätökset ja pohdinta	25
	Lähteet	29
	Kuviot	31
	Taulukot	32
	Liitteet	33
	Liite 1. Kysely Laurentius-lähimmäispalvelun vapaaehtoistoimijoille	33
	Liite 2. Saatekirje	36
	Liite 3. Kyselyn tulokset	37

1 Johdanto

Suomessa vapaaehtoistyötä on tutkittu vähän, vaikka vapaaehtoistyö ilmiönä on useita satoja vuosia vanha. Kirjallisuus on pääosin vanhentunutta, mutta lehtiartikkeleita on viime vuosina kirjoitettu runsaasti. Monellekaan ei ole taloudellisesti mahdollista tehdä pelkästään vapaaehtoistyötä vaikka halua olisikin, mutta tunti tai pari kuukaudessa on monelle sopiva vaihtoehto, joka tuottaa tekijälleen iloa ja hyvää mieltä, mutta ei rasita kohtuuttomasti.

Laurentius-lähimmäispalvelu on vuonna 2007 Apuomenan ja Lohjan seurakunnan diakoniatyön yhteistyönä vuonna perustettu vapaaehtoistoiminnan hanke. Vapaaehtoisia Laurentius-lähimmäispalvelussa on n. 165 henkilöä. Toiminnan esikuvana on Pyhä Laurentius, joka huolehti Rooman sairaista ja köyhistä. Laurentius-lähimmäispalvelun vapaaehtoiset toimivat mm. kotona tai vanhainkodeissa sekä palvelulaitoksissa asuvien ikäihmisten ja vammaisten tukena, kerhojen ja ryhmien vetäjänä sekä erilaisissa tapahtumissa ja retkillä tukihenkilöinä.

Apuomena ry on lohjalaisten järjestöjen yhteenliittymä, joka haluaa tukea yhteiskuntaa sen kasvussa ihmisarvoisempaan suuntaan. Eräs Apuomena ry:n tehtävistä on syrjäytymisen ehkäiseminen ja vanhusten ja vammaisten kotona asumisen tukeminen.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kartoittaa vapaaehtoistoimintaa Laurentius-lähimmäispalvelussa. Tavoitteena on tuottaa tietoa Lohjalla toimivan Laurentius-lähimmäispalvelun vapaaehtoistyöntekijöitä motivoivista tekijöistä. Tämän lisäksi haluttiin selvittää, ovatko järjestöltä saatu tuki ja koulutus riittäviä sekä haluttiin etsiä uusia vapaaehtoistyön malleja, jotka eivät organisaatiossa ole vielä käytössä. Opinnäytetyön tavoitteena on vapaaehtoistyön toimintamuotojen, koulutuksen ja tukijärjestelmän kehittäminen.

Opinnäytetyön kohdejoukkona olivat Laurentius-lähimmäispalvelun aktiiviset vapaaehtoistojat (N = 70). Vastausprosentti oli 71 %. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka laadittiin tätä opinnäytetyötä varten yhteistyössä Laurentius-lähimmäispalvelun vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin kanssa. Aineisto analysoitiin SPSS for Windows -analysointiohjelmalla ja avointen kysymysten sisältöön käytettiin sisällönanalyysiä.

2 Teoreettinen tausta

Vapaaehtoistyö on noussut alan tutkimuksen ja yhteiskunnallisen keskustelun kohteeksi 1970-luvulla, vaikka ilmiö on useita satoja vuosia vanha. Mistä tämä johtuu? Kolmannen sektorin ympärillä käydyissä keskusteluissa on paljolti kyse hyvinvointivaltion haasteista ja uhkaavista kriiseistä. Bruttokansantuotteen kääntyminen negatiiviseksi saa katseet suuntautumaan kolmanteen sektoriin. Kolmannen sektorin palveluita pidetään voimavarana, jonka odotetaan tuottavan hyvinvointipalveluita edullisemmin kuin julkisen sektorin. Länsimaisen yhteiskunnan rakenteelliset ja ideologiset muutokset ovat omalta osaltaan luoneet kasvavan tarpeen kolmannen sektorin kehittämiseksi. Työn väheneminen ja uhka sen loppumisesta on lisännyt kysyntää kolmannen sektorin organisaatioille. Myös julkisen sektorin säästöpainet, väestön ikääntyminen, tuloerojen kasvu, eliniän piteneminen sekä perherakenteen muutos ovat lisänneet kysyntää. Kolmannen sektorin kasvun mahdollistajina puolestaan pidetään kansalaisten taloudellista vaurastumista sekä vapaa-ajan lisääntymistä. (Helander 1998.)

Vapaaehtoistoiminnan arviointiin vaikuttaa se, mitä halutaan arvioida ja mistä näkökulmasta. Kuitenkin kaiken arvioinnin kulmakivenä pidetään hyvää suunnittelua, joka edellyttää toiminnan tuntemista. Arvioinnissa on huomioitava jäsenistö, vapaaehtoistojat, toimihenkilöt sekä luottamushenkilöt. Arviointimalleja on neljä erilaista: Itsearviointi, sisäinen arviointi, ulkoinen arviointi ja vertaisarviointi. Arviointimallin valintaan vaikuttaa se, mitä arvioinnin avulla pyritään selvittämään. Kun tämä on tiedossa, yleensä myös on selvää se kuka sen voisi parhaiten selvittää. Arvioinnin tilaajan on hyvä olla suunnittelussa mukana ja varmistaa, että ulkopuolinen arviointi kohdistuu oikein ja että se raportoidaan niin, että tuloksia voidaan hyödyntää. (Koskinen-Ollonqvist ym. 2009.)

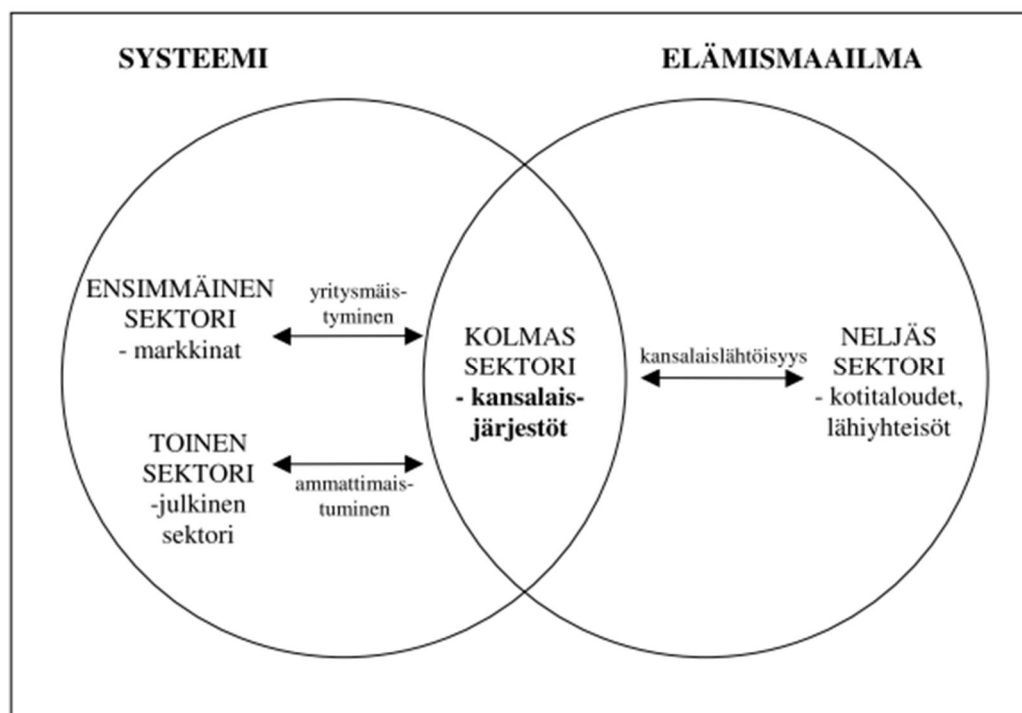
2.1 Keskeiset käsitteet

Vapaaehtoistyö tarkoittaa toimintaa, johon henkilö osallistuu omasta tahdostaan ja ilman palkkaa. Vapaaehtoistyöhön luetaan tutkimuksessa toiminta, jonka tutkittava järjestö on itse luokitellut tällaiseksi toiminnaksi. Vapaaehtoistyön käsitteen rinnalla käytetään usein käsitettä vapaaehtoistoiminta. Yhdistykset ja järjestöt, joissa vapaaehtoistyötä tehdään, voivat hankkia varoja ja niiden sisällä voi toimia myös palkattua henkilökuntaa vapaaehtoistoiminnan mahdollistamiseksi. (Helander 1998.)

Kolmanteen sektoriin kuuluvat toimijat, kuten yhdistykset, järjestöt, oma-aputoiminta ja osuuskunnat käyttävät paljon vapaaehtoistyötä toimintansa ylläpitämiseen. Tämä sektori kuuluu julkisen ja yksityisen sektorin väliin. Kolmannen sektorin taloudellinen perusta, jolla tarkoitetaan periaatteita ja toimintojen oikeudellista muotoa, eikä pääasiallisesti tuloja, voi olla

voittoa tavoittelematonta liiketoimintaa tai vapaaehtoistyötä. Lisäksi toimijat ovat oikeudellisesti organisoituneet yhdistyksiksi, säätiöiksi tai osuuskunniksi. (Hänninen ym. 2003.) Vapaaehtoistyön vastakohtana voidaan pitää ensimmäisen ja toisen sektorin toimintaa, jotka tapahtuvat yritysten ja julkisten viranomaisten toimesta. On olemassa vielä neljäs sektori, joka tarkoittaa perheiden ja lähiyhteisöjen piirissä tapahtuvaa vapaaehtoistyön kaltaista toimintaa. Tätä ei kuitenkaan voida kutsua vapaaehtoistyöksi sen organisoimattomuuden vuoksi. (Helander 2008.)

Kuviossa 1 tarkastellaan kansalaisjärjestöjen toimintaa laajassa yhteiskunnallisessa viitekehyksessä. Kuviossa systeemillä tarkoitetaan instituutioiden maailmaa, joka muodostuu erilaisista hallinnollisista järjestelmistä. Elämismaailma tarkoittaa maailmaa, joka on ihmisille arjessa välittömästi läsnä. Vapaaehtoistoiminta sijoitetaan elämismaailman ja hallinnollisen systeemimaailman väliseen tilaan, jossa toimintaan kohdistuu monenlaisia odotuksia, joita kehittämisessä tulee huomioida. Kehittämistyön kannalta on tärkeintä muistaa, että vapaaehtoistoiminta kumpuaa ensisijaisesti kansalaisten omalähtöisestä toiminnasta. Siksi vapaaehtoistoiminnan uusien toimintamallien tulee olla ensisijaisesti kansalaislähtöisiä eli toimintaa tulee tarkastella ikäihmisten tarpeista ja kokemuksista lähtien. (Rajaniemi 2007.)

Kuvio 1: Kansalaisjärjestöt yhteiskuntasektoreiden kentässä (Rajaniemi 2007)

Vapaaehtoistoiminta on käsitteenä vapaaehtoistyötä laajempi. Vapaaehtoistoimintaan voidaan lukea kuuluvaksi myös sellaisia toimintamuotoja, jotka eivät ole varsinaista vapaaehtois-

työtä. Vapaaehtoistoiminta on vapaaehtoistyötä organisoivien järjestöjen toimintaa. (Eskola & Kurki 2001.) Vapaaehtoistoiminta on voimavara yhteiskunnalle ja vapaaehtoistoimintaan osallistuville henkilöille. Vastavuoroisuus, yhteinen ilo, tasa-arvoisuus, vapaaehtoisuus, ei-ammattimaisuus, jokaisen henkilön itsenäisyys ja luottamus ovat vapaaehtoistoiminnan periaatteita. Vapaaehtoistojen nähdään kumppanina, jonka tulee olla vaitiolovelvollinen, puolueeton ja vastuuntuntoinen. Hänen tulee saada toimintaansa tukea ja rohkaisua. (Koskinen-Ollonqvist ym. 2009.)

Motiivi on alun perin johdettu latinankielisestä liikkumista merkitsevästä sanasta *move*. Myöhemmin käsitettä on laajennettu tarkoittamaan käyttäytymistä virittävien ja ohjaavien tekijöiden järjestelmää. Ihmisen toiminta lähtee motiiveista ja tunteista. (Nylund & Yeung 2005.)

Motivaatio on erityisen tärkeä tutkimusalue, koska vapaaehtoistyön toteutumisen ja jatkuvuuden ydinasia on henkilökohtainen motivaatio. Motivaatio on aikanaan määritelty toimintaa aikaansaavaksi, ohjaavaksi ja ylläpitäväksi sisäiseksi tilaksi. Esimerkiksi tarve saada mielihyvää tai tarve toteuttaa itseään ovat edellä kuvatun kaltaisia sisäisiä tiloja. Nykyisen käsityksen mukaan motivaatio ei kuitenkaan ole peräisin vain ihmisen sisäisestä maailmasta. Motivaatio syntyy vuorovaikutuksessa ihmisen ja hänen ympäristönsä kanssa. On siis mahdotonta ymmärtää ihmisen ajattelua ja toimintaa ilman tietoa hänen kiinnostuksen kohteistaan, tavoitteistaan, toiveistaan, intohimoistaan, ja mielihaluistaan. Ihmisen elinkaaren aikana motivaatio muuttuu ja motiivit saavat eri painoarvon. Kun motivaatio ei vaikuta ainoastaan yksittäisiin tekoihin vaan esiintyy samanlaisena läpi koko elämän, puhutaan pysyvästä motiivipiirteestä tai yleismotivaatiosta. (Lonka ym. 2009.)

2.2 Vapaaehtoistyö ja motivaatio

Motivaatio on tärkeä tutkimuksen kohde vapaaehtoistyöstä puhuttaessa, sillä koko järjestelmä perustuu toimijoiden henkilökohtaiseen motivaatioon. Motivaation tutkiminen on erittäin vaahtiva tutkimuskohde, sillä usein vapaaehtoiset itsekään eivät osaa eritellä motivaatiota tai sen syntymiseen vaikuttaneita syitä. Vapaaehtoistyön motivaatio kuvataan usein sekä teoreettisessa pohdinnassa että käytännön toiminnassa auttamishaluksi. Vapaaehtoistyö on väestön ikääntyessä yhä tärkeämmässä asemassa, vaikkakaan sillä ei tule korvata muita toiminta- ja auttamismuotoja. Nyt olisikin tärkeää pohtia, miten vapaaehtoisia voidaan motivoida pitkäkestoiseen, molempia osapuolia hyödyttävään vapaaehtoistyöhön. (Yeung 2004.)

Hyvärisen kirjoittamassa artikkelissa (2011) kerrotaan suomalaisten osallistumista vapaaehtoistyöhön seuraavast: 67 % suomalaisista kokee auttamisen tärkeäksi tai hyvin tärkeäksi. Useampi kuin joka kolmas suomalainen osallistuu jonkinlaiseen vapaaehtoistoimintaan. Kes-

kimäärin suomalaiset käyttävät aikaa vapaaehtoistoimintaan lähes 18 tuntia kuukaudessa, joka on yli neljä tuntia viikossa. Vapaaehtoistoiminnan motiiviksi 41 % suomalaisista vapaaehtoistoimijoista määritteli auttamishalun.

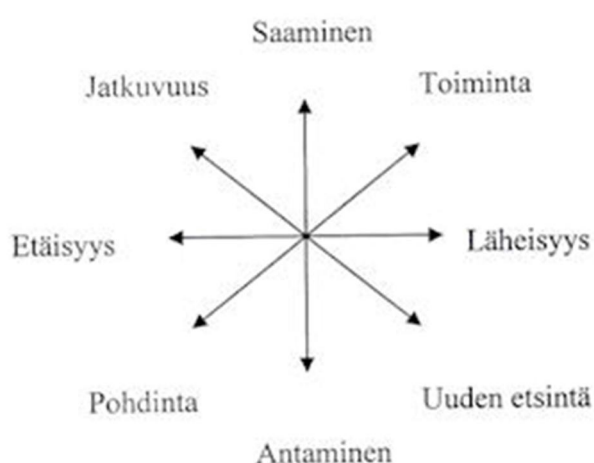
Mistä tämä auttamishalu syntyy ja mitä se tarkoittaa? Vaikka tulokset vaihtelevat eri tutkimuksissa, useimmissa on nostettu esiin seuraavat asiat: altruismi, sosiaaliset kontaktit ja toive uusien syntymisestä, halu oppia uutta, henkilökohtainen mielenkiinto sekä henkinen tarve. Aiemmin vapaaehtoistyö on nähty epäitsekkäänä toimintana, yhdensuuntaisena antamisena ilman että vapaaehtoistyöntekijä kokisi saavansa tekemästään työstä itselleen mitään. Nykyisissä tutkimuksissa on kuitenkin havaittu, että vapaaehtoistyöntekijät kokevat vapaaehtoistyön tekemisen täyttävän myös heidän tarpeitaan, jonka he kokevat erittäin palkitsevana. Vapaaehtoisjärjestöt ovat havainneet saman asian, ja painottavat työntekijän oikeutta saada tekemästään työstä mielihyvää. Mediassa painotetaan nykyisin vapaaehtoistyön merkitystä tekijälle itselleen merkityksellisenä toimintamuotona. Nykyaika on tuonut mukanaan muutoksia suhteessa vapaaehtoistyöhön. Ihmiset eivät ole enää sidottuja perinteisiin sosiaalisiin verkostoihin, vaan vapaita valitsemaan omat verkostonsa ja harrastuksensa oman arvomaailman pohjalta. Tämä tuo vapaaehtoistyöhön myös uudenlaista motivaatiota. (Yeung 2004.)

Tutkimuksessa nousi esiin mielenkiintoinen näkökulma: Useat vapaaehtoistyöntekijät osallistuivat vapaaehtoistyöhön, koska he saivat tunteen jonkin asian pysyvyydestä ja sitoutumisesta, kun työelämä vastaavasti on yhä vähemmän sitoutunut työntekijöihin ja ihmiset kokevat tulevaisuuden epävarmempana kuin aiemmin. Vapaaehtoistyö siis lisäsi tutkimuksen mukaan turvallisuuden tunnetta. Uskonnolliset ihmiset osallistuivat vapaaehtoistyöhön useammin kuin ne, jotka eivät kokeneet itseään uskovaisiksi, mutta uskonto itsessään ei ollut motivaatio vapaaehtoistyöntekijäksi hakeutumiseen. Monille vapaaehtoistyö oli tapa tavata muita saman arvomaailman omaavia henkilöitä ja luoda lujia siteitä näihin. Kirkon tarjoama tuki sekä puitteet koettiin tärkeinä tekijöinä, samoin kuin mahdollisuus osallistua vapaaehtoistyöhön vain satunnaisesti. Vapaaehtoistyö koettiin myös tapana ilmaista omaa uskonnollisuuttaan vaihtoehtona esimerkiksi kirkossa käymiselle. (Yeung 2004.)

Yli kolmannes suomalaisista kuuluu tähän yhteisöllisyydestä ja auttamisesta energiaa ja iloa saavaan ihmisryhmään, jotka haluavat vapaaehtoistoiminnan keinoin kehittää sosiaalista pääomaansa. Vapaaehtoistyö kuitenkin pohjautuu usein kristillisen kirkon vapaaehtoistyön malliin. Uskonnollisuus on Suomessa vähentynyt runsaasti, ainakin tarkastellessa kirkosta eronneiden lukumäärää viime vuosilta. Emerituspiispa Voitto Huotari (2010) on todennut, ettei vapaaehtoistyön hengellinen pohja näyttäydy meillä innostavana, ja että käytännön toimintatapoihin kaivataan lisää toimivia, nykyaikaisia malleja.

Yeung (2004) toi esiin myös historiallisen näkökulman suomalaiseen vapaaehtoistyöhön. Suomen kuuluminen vieraan vallan alle, sodat ja itsenäistyminen vasta lyhyen aikaa sitten ovat muovanneet suomalaista identiteettiä yhtenäisenä, itse omiaan auttavana kansakuntana. Myöhäinen teollistuminen ja ihmisten eläminen maaseutuyhteisöissä ovat luoneet perinteitä toisten auttamiselle. Kuitenkin eniten vapaaehtoistyötä tehdään suurimmissa kaupungeissa. On myös paljon mahdollista, että maaseudulla tehdään paljon ns. ”hiljaista vapaaehtoistyötä”, eli toimintaa vapaaehtoisjärjestöjen ulkopuolella. Myös yleinen varallisuus ja hyvinvointi vapauttavat voimavaroja vähempiosaiten auttamiselle.

Yeungin (2004) väitöskirjassa pohdittiin suomalaisten ahkeraa osallistumista vapaaehtoistyöhön. Tutkimuksen mukaan Suomessa tehdään kirkon kautta tapahtuvaa vapaaehtoistyötä kansainvälisellä tasolla arvioituna enemmän kuin useimmissa muissa maissa. Haastatteluissa suomalaiset ilmaisivat olevansa huolissaan apua tarvitsevista lähipiiriinsä kuuluvista ja ovat myös valmiita heitä auttamaan. He kokivat auttamisen muovaavan persoonallisuuttaan sekä henkilökohtaista identiteettiään. Suomessa ja muualla maailmassa vapaaehtoistyön motiivien tutkiminen on painottunut pääosin määrällisiin tutkimusmenetelmiin ja kyselylomakkeisiin. Yeung (2004) näkee ongelmana näkemysten ja kokemusten kuvaamisen jäävän vajavaiseksi. Timanttimalin (kuvio 2, kts. seuraava sivu) avulla Yeung (2004) pyrkii selittämään vapaaehtoistyöntekijöiden motivaatiota ja sitoutumista yksilön merkityksistä käsin. Osallistumisen motiiveille löytyi neljä ulottuvuutta: antaminen - saaminen, läheisyys - etäisyys, uuden etsintä - jatkuvuus sekä toiminta - pohdinta. Yeung kuvaa näitä erilaisia osallistumisen motiiveja kahdeksankulmaisena timanttina, johon hän sijoitti löytämänsä 767 motivaation elementtiä jakaen ne edelleen mainituille neljälle ulottuvuudelle. Timanttimali antaa hyvin monipuolisen kuvan vapaaehtoistyöhön vaikuttavista motiiveista.

Kuvio 2: Vapaaehtoismotivaation timanttimali (Yeung 2004)

Antaminen - saaminen

Akseli kertoo halusta auttaa muita saaden tekemästään työstä itsekin mielihyvää. Vapaaehtoistyö on useimmille palkitsevaa.

Toiminta - pohdinta

Vapaaehtoistyön tekemisen muoto ja sisältö taikka seuraukset ovat mielekkäitä. Toisaalta oman ja muiden elämän pohtiminen voi motivoida vapaaehtoisena toimimista.

Läheisyys - etäisyys

Vapaaehtoisena toimiminen merkitsee vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa. Vapaaehtoisen tapaa uusia ihmisiä ja on osa ryhmää tai yhteisöä. Sosiaaliset suhteet voivat motivoida osallistumista. Vapaaehtoistoiminta antaa myös mahdollisuuden ottaa etäisyyttä omaan elämään.

Jatkuvuus - uuden etsintä

Työelämässä opittujen taitojen käyttäminen vapaaehtoistyössä eläkkeelle jäämisen jälkeen antaa toisille tunteen jatkuvuudesta. Toisaalta uusiin asioihin tutustuminen ja erilaisten asioiden oppiminen innostavat nekin vapaaehtoiseksi ryhtymiseen.

2.3 Järjestötoiminnan monimuotoisuus

Vapaaehtoistyön sitovuuden ihmiset ovat kokeneet ongelmana. Aikataulujen joustavuuden puutteeseen ja säännöllisiin aikatauluihin tulee kiinnittää huomiota, sillä vaikka monella ikäihmisellä on aikaa käytettävissä, he ehkä mieluummin valitsevat aikatauluista vapaan toimintamuodon. Siksi tarvitaan useita eri vapaaehtoistyön malleja, joissa on mahdollisuus valita myös lyhytaikaista ja aikatauluista vapaata osallistumista. Lyhyet projektit, joissa on selkeä alku ja loppu, saattavat sopia paremmin iäkkäille sekä niille, joiden toimintakyky on heikentynyt. Ikäihmiset eroavat monilta osin toisistaan, eivät vain toimintakyvyn ja terveyden osalta. Eläkkeelle jäätyään osa haluaa jatkaa työelämässä ollutta aktiivista roolia, toiset taas haluavat eläköitymisen jälkeen irrottautua aktiivisen ihmisen roolista eivätkä ole valmiita sitoutumaan pitkäksi aikaa vapaaehtoistoimintaan. (Rajaniemi 2007.)

Ikäinstituutin tekemässä järjestökyselyssä kävi ilmi, että suurin yksittäinen syy vapaaehtoistoimintaan osallistumiselle oli sosiaalisten suhteiden ylläpitoon liittyvät tekijät.

Täten tulisi ottaa toiminnassa huomioon myös vapaan yhdessäolon merkitys vapaaehtoistyöntekijöiden toiminnassa viihtymisen ja jaksamisen kannalta. Muita syitä järjestötoimintaan osallistumiselle olivat osallistumisen mahdollisuus sekä aktiivinen toiminta toimintakyvyn ylläpitämiseksi. (Rajaniemi 2007.)

2.4 Sukupuolierot vapaaehtoisuudessa

Teoksessa ”Vapaaehtoistoiminta osana yhteiskuntaa” (Yeung 2002) käsitellään sukupuolieroja vapaaehtoistoimintaan osallistumisessa. Miehet osallistuvat vapaaehtoistoimintaan hieman naisia enemmän (38% / 37 %), mutta käyttävät naisia vähemmän aikaa kuukaudessa (n. 16h / n. 20h). Miehet osallistuvat pääasiassa urheiluun, asuinaluetoimintaan, maanpuolustukseen ja pelastuspalveluihin. Naisten kiinnostuksen kohde on pääasiassa terveys- ja sosiaalialaan sekä kasvatukseen liittyvissä toimintamuodoissa. Miesten motiiveissa korostuvat ystävien ja tuttavien vaikutus sekä kansalaisvelvollisuuden täyttäminen. Naisia puolestaan innostaa halu auttaa, kohdata uusia tuttavien sekä into oppia uutta.

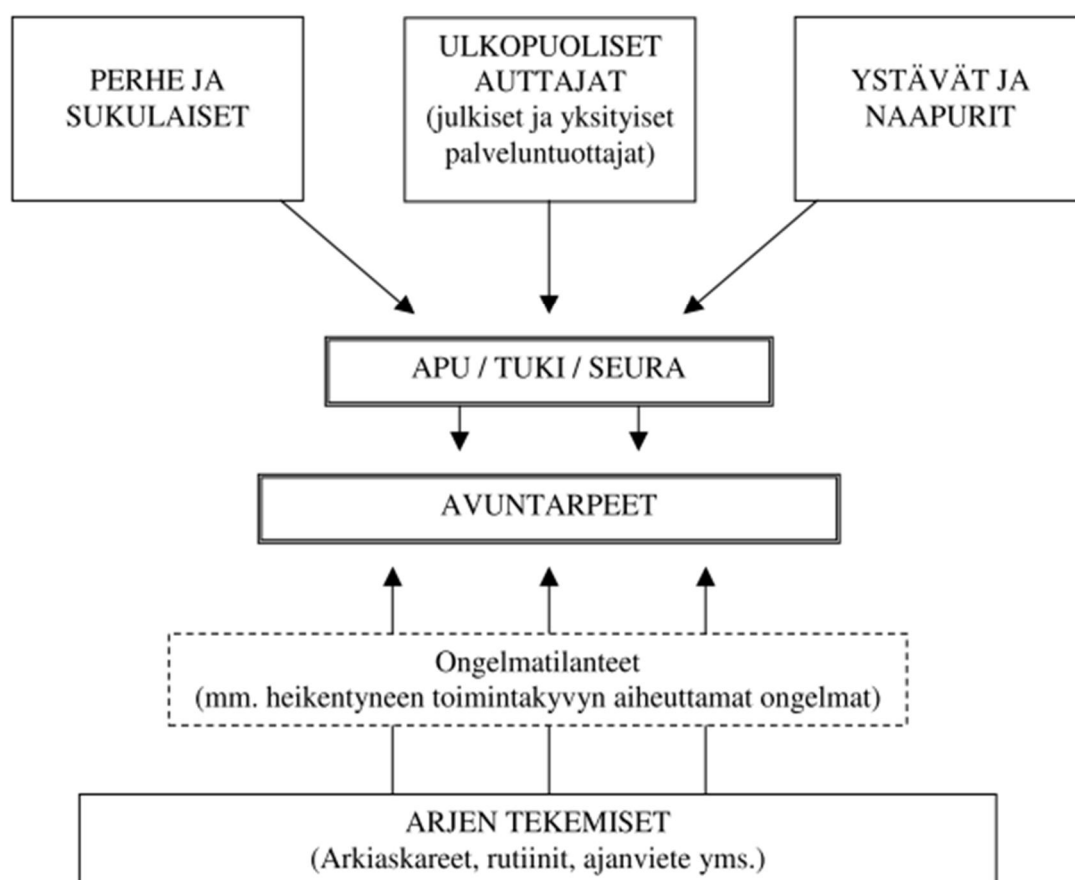
44 % sekä miehistä että naisista koki ensisijaiseksi osallistumisen esteeksi ajanpuutteen. Naiset perustelevat osallistumattomuuttaan enemmän myös terveydellisillä syillä. Miehet puolestaan kokevat naisia useammin, että heillä ei ole mitään annettavaa. Samoin miehet kokevat naisia useammin, että heillä ei ole mitään erityistä syytä olla osallistumatta vapaaehtoistoimintaan. Vapaaehtoistoiminnan kannalta tämä on merkittävä tutkimustulos: Miesten kynnys osallistua vapaaehtoistyöhön ei ole välttämättä kovinkaan korkea. Miehet tarvitsevat kutsun, sopivan tilaisuuden tai sosiaalisen kontaktin joka johdattaa miehen vapaaehtoistoiminnan pariin. (Yeung 2002.)

2.5 Ikääntyneet vapaaehtoistyössä

Vanhustyöstä kiinnostunut vapaaehtoinen on usein itsekin jo ikääntynyt. Esimerkiksi eläkkeelle siirtyminen ja perhe-elämän muutokset tuovat tilaa vapaaehtoistyölle. Se saattaa olla korvike työelämälle tarjoten mielekkään tekemisen mahdollisuuden ikääntyneelle. Vapaaehtoistoimijana työskentely saattaa antaa yhteisöön kuulumisen tunteen sekä kokemuksen merkityksellisyydestä toiselle henkilölle. Myös vapaaehtoistoimijan omalla elämänhistorialla on merkitystä vapaaehtoistyössä sekä siinä, millaisessa vapaaehtoistoiminnassa henkilö haluaa olla mukana. (Myllymaa & Porkka 2009.) Rajaniemi (2009) mainitsee raportissaan, että ikääntyneiden vapaaehtoistoimintaa voidaan tarkastella eri näkökulmista. Jos sitä tarkastellaan yhteiskunnan näkökulmasta, se näyttäytyy voimavarana ikääntyvän yhteiskunnan tarpeisiin vastattaessa. Yksilönäkökulmasta tarkasteltuna vapaaehtoistoiminta näyttäytyy yhtenä väylänä mielekkääseen ja toimintakykyä ylläpitävään toimintaan.

Kuviossa 3 (kts. seuraava sivu) kuvataan arjen sujumista, toimintakykyä ja avun tarvetta sekä miten arjen tukemisessa tulee lähteä liikkeelle ikääntyneen omista tarpeista. Keskeisiä ovat

varsinkin ne arjen sujuvuuteen liittyvät tilanteet, joissa ikääntyneelle tärkeät rutiinit, toimintaympäristön rajoitteet sekä heikentynyt toimintakyky kohtaavat toisensa. Tällaisessa ongelmatilanteessa tarvitaan apua, jota saadaan niin julkiselta sektorilta, yksityisiltä palveluntuottajilta kuin vapaaehtoistyön muodossa. Vapaaehtoistyö keskittyy hoitopalveluiden sijasta henkiseen tukeen ja ymmärtämiseen, seuranpitoon ja läsnäoloon. Haasteena on sovittaa vapaaehtoistyö auttamiskuvioon siten, että niiden voimavarat saadaan hyötykäyttöön ilman liiallista kuormittavuutta. (Rajaniemi 2007b.)

Kuvio 3: Ikäihmisten arjen sujuvuuden tukeminen (Rajaniemi 2006)

2.6 Vapaaehtoisista huolehtiminen

Vapaaehtoiset tarvitsevat toiminnassaan tukea, koulutusta ja työnohjausta. Koulutusta tarvitaan esimerkiksi ikäihmisen ja kehitysvammaisen kohtaamiseen sekä vanhuuteen tai kehitysvammaan liittyvistä ominaispiirteistä. Vapaaehtoisen ei tarvitse tietää kaikkea, mutta on tiedettävä kenen puoleen voi kääntyä jos ongelmia tulee vastaan. Toisinaan vapaaehtoinen tarvitsee mahdollisuutta purkaa mieltään esimerkiksi työnohjauksen tai ryhmätyönohjauksen keinoin. Vapaaehtoiselle ei saa syntyä tunnetta, että on kokemustensa kanssa yksin, vaan tär-

keää on kokemus kuulluksi tulemisesta. Vapaaehtoistyössä sitoudutaan vaitioloon, eli asiakkaan asioita ei ulkopuolisille saa kertoa. Työnohjaus on se foorumi, jossa asioista voidaan puhua, sillä koko ryhmä on tällöin sitoutunut vaitioloon. Työnohjaajan tehtävänä on nähdä, milloin vapaaehtoinen ei jaksa suoriutua tehtävästään ja tarvitsee lomaa. Vapaaehtoistyön tulee pysyä iloisena asiana, jotta työtä jaksaa tehdä myös tulevaisuudessa. (Myllymaa & Porkka 2009.)

Sosiaali- ja terveystieteiden tiedotteessa (2008) sanotaan ministeri Liisa Hyssälän kertoneen Raha-automaattiyhdistyksen 70-vuotisjuhlailaisuudessa, että kansalaisjärjestötoiminnalla on tärkeä merkitys kansalaisten hyvinvoinnille. Järjestöt ovat olleet sekä ovat edelleen mukana muovaamassa hyvinvointiyhteiskuntaamme. Ministeri Hyssälä lisäsi vielä, että valtiovallan yksi prioriteeteista on kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksien varmistaminen.

2.7 Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen

Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen on hyvin tärkeää, koska se on yksi hyvinvointiyhteiskunnan kantavista voimavaroista. Vapaaehtoistoiminnan avulla pystytään ehkäisemään syrjäytymistä, luomaan sosiaalisia kontakteja ihmisten välille, edesauttamaan jaksamista sekä luomaan tukiverkostoja. Vapaaehtoistyö ei katso ikää, sukupuolta tai varallisuutta, vaan se on tarkoitettu kaikille ihmisille. Jokaiselle löytyy varmasti jokin sopiva vapaaehtoistoiminnan muoto. Rajaniemi (2009) toteaa raportissaan, että vapaaehtoistoimintaa kehitettäessä on muistettava, ettei vapaaehtoistoiminta ole yhtenäinen ja selkeärajainen kokonaisuus. Lisäksi Rajaniemi peräänkuuluttaa sitä, että on muistettava vapaaehtoistoimintaa kehitettäessä ottaa huomioon vapaaehtoistoiminnan väljyyden tarve, koska kyseessä on arjen ehdoilla tapahtuvasta, vapaaehtoisesta toiminnasta.

Ministeri Hyssälän sanoja lainaten ”Toivon ja odotan myös, että kansalaisjärjestöt saavat ikääntyneistä, nyt eläkkeelle siirtyneistä suurista ikäluokista aktiivisia toimijoita. Heillä on paljon sellaista tietoa ja taitoa, joka olisi tärkeä hyödyntää”. Laurentius-lähimmäispalvelu on yksi hyvä esimerkki vapaaehtoistoiminnasta, joka on suunnattu ikääntyneille.

3 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa Lohjalla toimivan Laurentius-lähimmäispalvelun vapaaehtoistyöntekijöitä motivoivista tekijöistä ja selvittää, ovatko järjestöltä saatu tuki ja koulutus riittäviä sekä etsiä uusia vapaaehtoistyön malleja, jotka eivät organisaatiossa ole vielä käytössä. Tutkimuksen tavoitteena on vapaaehtoistyön toimintamuotojen, koulutuksen ja tukijärjestelmän kehittäminen. Tutkimuskysymykset muodostuivat seuraavanlaisiksi:

- 1) Mihin vapaaehtoistoimintaan vapaaehtoistoimija osallistuu?
 - 2) Mitä tukea ja koulutusta vapaaehtoistoimija on saanut ja ovatko tuki ja koulutus olleet riittäviä?
 - 3) Mikä motivoi vapaaehtoistoimijan vapaaehtoistyöhön?
- Näihin kysymyksiin pyritään löytämään vastaukset valmistamalla kyselylomakkeen vapaaehtoistoimijoille ja analysoimalla vastaukset.

4 Tutkimuksen toteutus

Aloitimme tutkimuksen perehtymällä ensin Laurentius-lähimmäispalveluun ja siihen mitä vapaaehtoistoimintaa se tällä hetkellä tarjoaa. Tämän jälkeen keskustelimme koordinaattorin kanssa ja selvitimme mitä hän haluaa työltämme. Teimme aikataulun ja aloimme työstää kyselylomaketta. Kyselylomakkeen liitteeksi kirjoitimme saatekirjeen, josta selvisi keitä olemme, miksi lähestymme vapaaehtoistoimijaa sekä kyselymme tarkoitus ja tavoitteet. Kysely koostui 20 kysymyksestä, joista osa oli avoimia ja osa suljettuja kysymyksiä vastausvaihtoehtoihin. Loppuun jätimme avointa tilaa vapaaehtoistoimijan omalle palautteelle.

4.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusaineiston hankinnan lähtökohtana on tutkimustehtävä (SPSS opas 2011). Kyselytutkimuksessa tutkija sijoittaa kaikki vastattavat kysymykset yhteen, kaikille vastaajille samanlaiseen lomakkeeseen. Tutkija jakaa lomakkeet vastaajille esimerkiksi postin välityksellä. Tällainen yhdenmukainen (standardoitu eli strukturoitu) tiedustelu yleensä toteutetaan joko kirjallisena kyselynä taikka lomakehaastatteluna. Kyselyn vastauksista saadaan kvantitatiivisia yhteenvetoja ja niitä voidaan tilastollisesti analysoida. (Routio 2007.)

Päädymme valitsemaan kyselytutkimuksen, sillä halusimme mahdollisimman suuren otannan Laurentius-lähimmäispalvelun vapaaehtoistoimijoiden näkemyksistä. Etenkin uusia toimintamuotoja pohdittaessa suuri otanta on tarpeellinen, sillä vastaajat voivat näin ilmaista minkälaisiin toimintamuotoihin he kokevat kiinnostusta. Tutkimusmenetelmänä käytimme kyselytutkimusta, jossa on sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Tutkimusaineiston hankintamenetelmänä käytettiin kyselylomaketta (Liite 1), joka laadittiin tätä opinnäytetyötä varten yhteistyössä vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin kanssa.

Mittarin taustakysymykset koskivat vapaaehtoistoimijoiden ikää, sukupuolta ja asuinpaikkakuntaa. Korkea ikä vaikuttaa henkilön jaksamiseen tulevaisuudessa vapaaehtoistyön parissa, joten ikäjakauman selvittäminen toiminnan turvaamiseksi on tärkeää. Asuinpaikkakunta vaikuttaa osallistumisen mahdollisuuksiin, sillä kaikilla ikääntyneillä ei ole autoa käytössä. Kysyimme vapaaehtoistoimijoilta, minkälaisessa vapaaehtoistoiminnassa he ovat mukana, pal-

jonko aikaa he käyttävät vapaaehtoistyöhön sekä osallistumisen säännöllisyyttä. Kysyimme myös osallistumista tulevaisuudessa, sekä minkälaiseen vapaaehtoistyöhön tutkimukseen vastaajat haluaisivat mahdollisesti osallistua. Halusimme myös tietää onko järjestön antama tuki ja koulutus vapaaehtoistyöntekijälle tärkeää ja oikeanlaista. Kysyimme myös kiinnostuksesta Päiväkotimummon tai -vaarin tehtävään, joka oli tämän työn tekohetkellä suunnitteilla uutena toimintamuotona. Näiden tietojen analyysin pohjalta teemme suosituksen Laurentius-lähimmäispalvelun koordinaattorille toimintamuotojen kehittämistä.

4.2 Aineiston analysointi

Sisällönanalyysillä tarkastellaan aineistoa eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisällönanalyysi on tekstianalyysia, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia aineistoja. Tutkimuskysymyksestä riippuen voidaan laskea tiettyjen sanojen esiintymistiheyttä kerätyssä aineistossa tai kuvailla sanallisesti tekstin sisältöä. Sisällönanalyysillä voidaan tarkastella tekstien sisältöä niin määrällisesti eriteltynä kuin laadulliselta näkökannalta. Tutkimusaineiston laadullisessa sisällönanalyysissä aineisto ensin pirstotaan pieniin osiin, käsitteellistetään ja lopuksi järjestetään uudelleenlaiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajarvi 2002, 109-116.)

SPSS eli Statistical Package for the Social Sciences on analyysiohjelma, jolla voidaan tallentaa ja tarkastella tutkimusaineistoa. Ohjelman toteutussäännöt ovat standardoituja ja laskutoimitukset ovat helppoja ja nopeita suorittaa (Kyrö 2004). Tilastollinen analyysi voidaan karkeasti jakaa kuvailevaan analyysiin ja tilastolliseen päättelyyn. Kuvailevassa osuudessa pyritään kuvailemaan aineistoa erilaisten graafisten esitysten ja tunnuslukujen sekä taulukoiden avulla.

Opinnäytetyömme on kyselytutkimus, jossa on mukana sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Analysointi aloitetaan aineiston huolellisella lukemisella, tekstimateriaalin puhtaaksi kirjoittamisella, järjestelyllä ja sisällön erittelyllä esimerkiksi teemojen perusteella. Tarkoituksena on saada tekstimassasta selville tutkimusongelmien kannalta keskeisten seikkojen esiintyminen. Aineiston strukturoidut kysymykset analysoidaan SPSS for Windows-tietojenkäsittelyohjelmalla ja avoimien kysymyksien analysointiin käytämme sisällönanalyysiä.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkijan mahdollisuus päästä käsittelemään objektiivista todellisuutta ja totuutta on kuitenkin häilyvä. Kysymyksiin saatavat vastaukset saattavat vaihdella riippumatta siitä, milloin kysymykset esitetään (Hirsjärvi & Hurme 2009, 185-188). Tämän opinnäytetyön validiteetista voimme todeta vain, että opinnäytetyö käsittelee tarkoin sitä aihetta mitä sen on haluttu koskevan, ja siltä osin validius on oman arviomme mukaan hyvä. Tarkastellessamme kerää-

määmmme aineistoa pyrimme säilyttämään objektiivisuuden, ja keskittymään vain aineistossa esiintyviin asioihin. Tulosten yleistettävyydestä voidaan todeta tutkimukseen osallistuneiden määrän olleen niin pieni ja heterogeeninen joukko, ettei tuloksia voida yleistää laajalti.

Kyselylomakkeesta pyrimme tekemään mahdollisemman kattavan ja selkeän, jotta saimme mahdollisimman luotettavan tuloksen. Lisäksi tutkimuksen luonteeseen liittyen otannan on oltava tarpeeksi suuri, joka meidän työssämme tarkoitti 70:tä Laurentius-lähimmäispalvelun vapaaehtoistoimijaa. Kyselylomake esiteltiin viidellä henkilöllä, jotka eivät kuuluneet Laurentius-lähimmäispalveluun. Kyselylomakkeen esitelluksen tarkoituksena oli varmistaa lomakkeen selkeys ja ymmärrettävyys. Esitelluksessa ei ilmennyt muutostarpeita.

4.4 Eettiset ja salassapitokysymykset

Toimitimme kyselylomakkeet Apuomenan toimipisteeseen, josta Apuomenan koordinaattori valitsi 70 aktiivista vapaaehtoistoimijaa. Kyselylomake lähetettiin jäsenkirjeen mukana vapaaehtoistoimijoille. Kirjeen mukana toimitettiin palautuskuori jossa oli valmiina postimerkki. Niille, jotka asuivat Apuomenan toimiston välittömässä läheisyydessä, koordinaattori vei kyselylomakkeet perille henkilökohtaisesti. Heitä pyydettiin palauttamaan lomake Apuomenan toimistossa sijaitsevaan palautuslaatikkoon järjestölle koituvien postikulujen minimoimiseksi.

Kyselylomakkeeseen vastattiin nimettömänä ja siihen vastaaminen oli vapaaehtoista eli vapaaehtoistoimijan oma valinta. Vastaajien henkilöllisyys ei paljastuisi missään vaiheessa. Saatokirjeessä oli myös mainittu että kyselyyn vastataan nimettömänä. Vastaajille ei koitunut riskejä tai haittoja tutkimukseen osallistumisesta. Pyrimme raportoimaan mahdollisimman tarkasti kaikki tutkimustulokset. Aineiston alkuperäismateriaalin lainauksia muutimme tarvittaessa siten, että vastaajan identifiointi niiden perusteella ei ole mahdollista. (Hirsjärvi ym. 2007.)

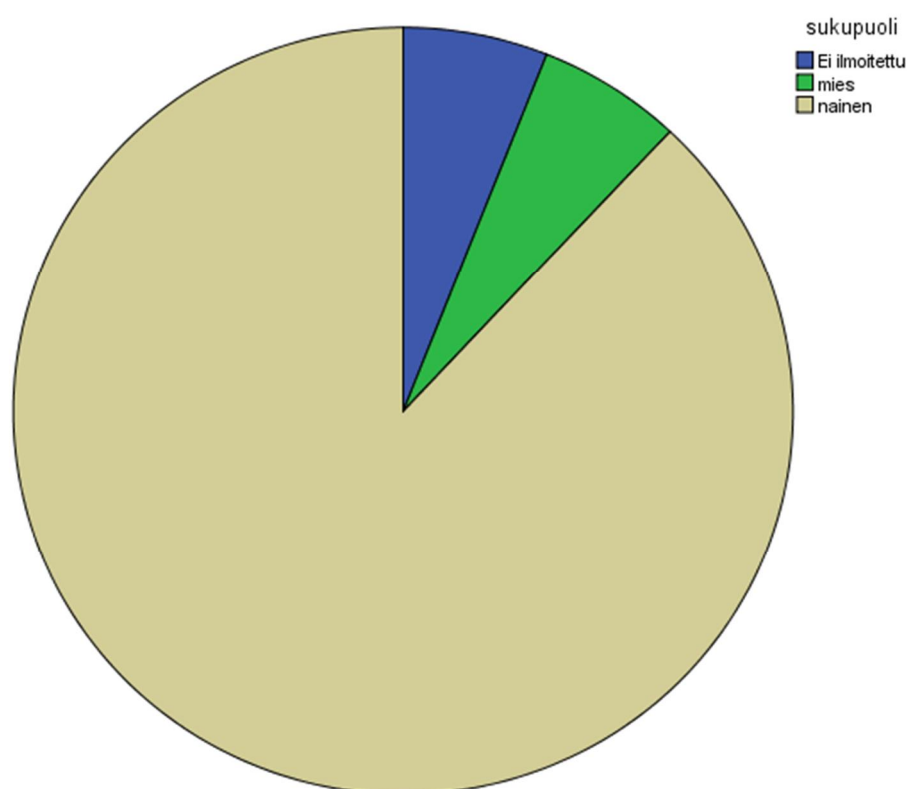
5 Tutkimustulokset

Kyselylomakkeet lähetettiin 70:lle koordinaattorin valitsemalle Laurentius-lähimmäispalvelun aktiiviselle toimijalle. Lomakkeista suurin osa, 50 kpl, palautettiin määräaikaan mennessä ja kaksi lomaketta jälkikäteen. Kaksi lomaketta hylkäsimme niiden puutteellisten tietojen vuoksi. Osittain vastattuja kyselylomakkeita oli useita. Kysymyksen 4 (Miten pitkään olet toiminut Laurentius-lähimmäispalvelussa?) jouduimme hylkäämään kokonaan, sillä useimmat vastajista kertoivat miten kauan ovat olleet mukana vapaaehtoistyössä yleensä.

Ensimmäisessä kysymyksessä tiedusteltiin vastaajan ikää (taulukko 1, ks. seuraava sivu). Suurin osa vastaajista oli 61 - 70 -vuotiaita (50 %) ja vain kaksi jätti vastaamatta kysymykseen. 14 % vastaajista olivat 51 - 60 -vuotiaita ja yli 71-vuotiaita vastaajia oli 32 %.

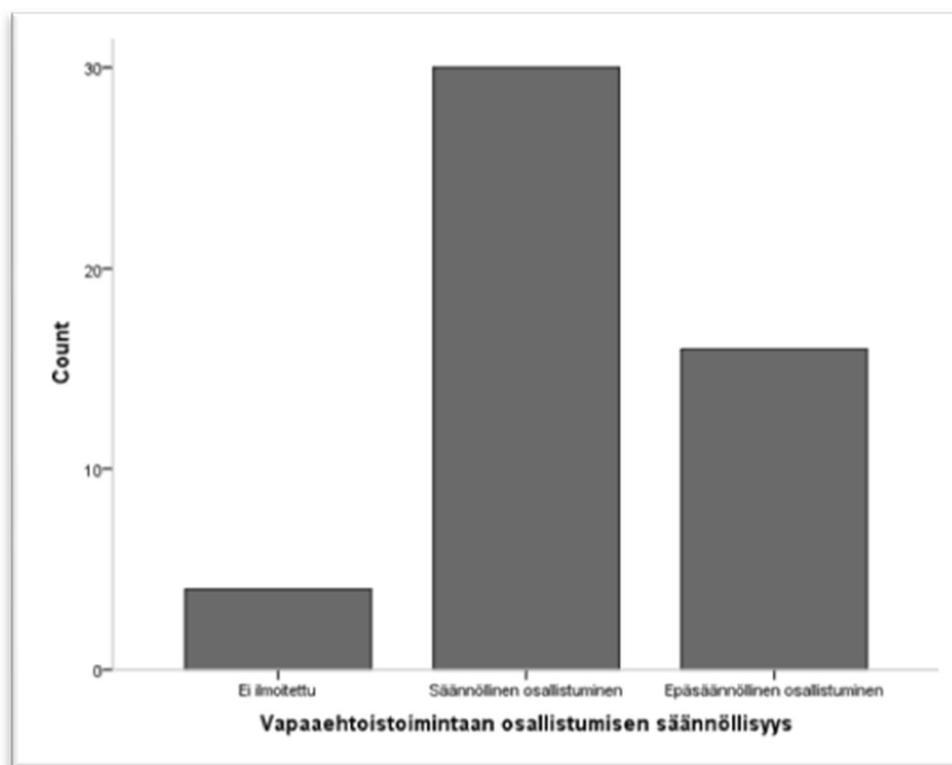
51 - 60 vuotta	7 vastaajaa, 14 %
61 - 70 vuotta	25 vastaajaa, 50 %
Yli 71 vuotta	16 vastaajaa, 32 %
Ei ilmoitettu	2 vastaajaa, 4 %

Taulukko 1: Kyselyyn vastanneiden ikä

Kuvio 4: Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma

Kysymyksessä kaksi tiedusteltiin vastaajan sukupuolta. Vastaajista suurin osa oli naisia (88 %), miehiä vastaajista oli 6 % ja osa vastaajista ei ilmoittanut sukupuoltaan (6 %).

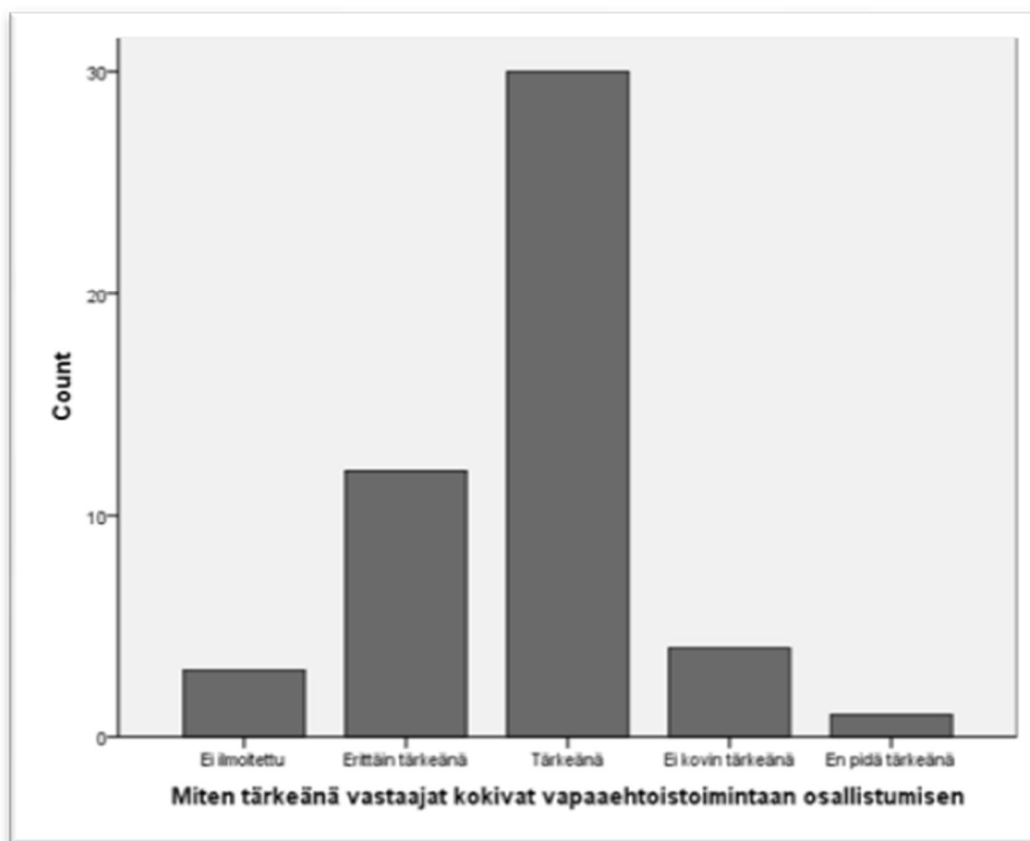

Kuvio 5: Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen säännöllisyys

Kysymyksessä viisi kysyttiin vapaaehtoistoimintaan osallistumisen säännöllisyyttä. Vastaajista 60 % (n = 30) osallistuu vapaaehtoistoimintaan säännöllisesti ja epäsäännöllisesti toimintaan osallistuu 32 % (n = 16) vastaajista.

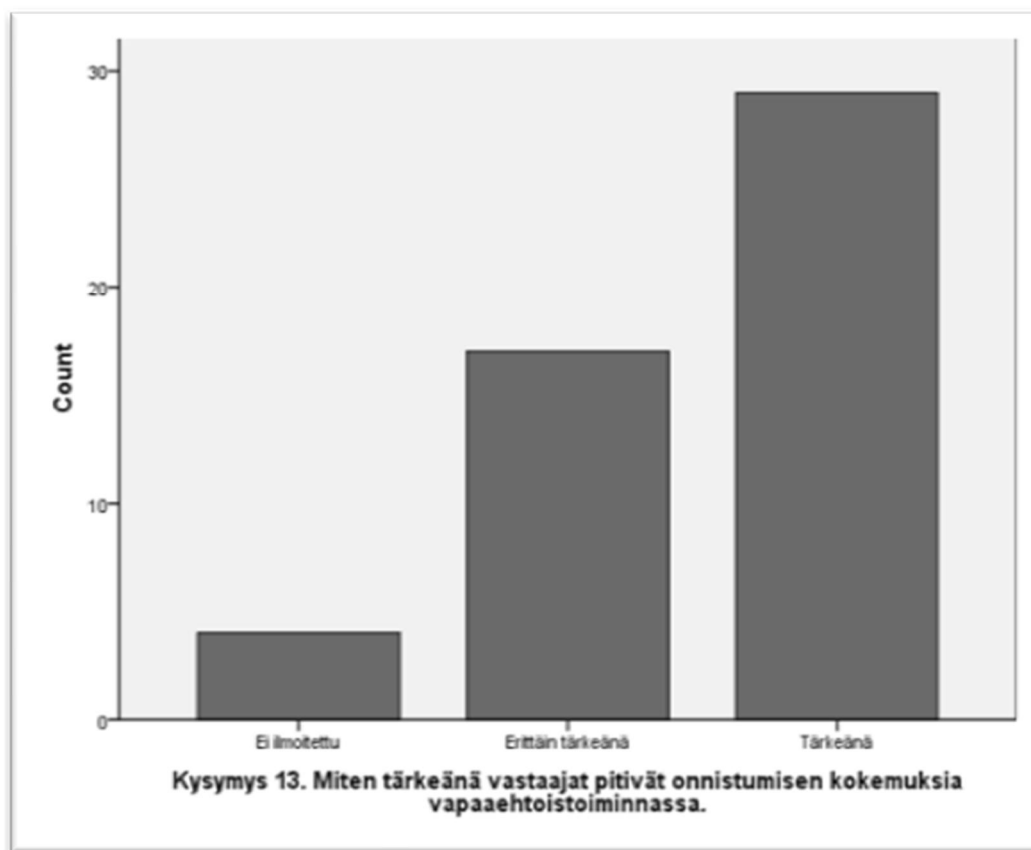
Kysymyksessä seitsemän tiedusteltiin vastaajilta minkä kohderyhmän parissa vastaaja toimii. Vastaajista 36 ilmoitti toimivansa yksin asuvien vanhusten parissa. Toiseksi suosituin kohderyhmä olivat pitkäaikaissairaat, 17 mainintaa. Vammaisten parissa toimi 15 vastaajaa. Ikäntyneiden pariskuntien parissa työskenteli 9 vastaajaa.

Kysymyksessä yksitoista tiedusteltiin vastaajan toiveita muista toiminnoista, joita Laurentius-lähimmäispalvelussa voitaisiin järjestää tulevaisuudessa. Toivomuksia tuli seuraavista toimintamuodoista: Kaupungin virkamiesten kohtaamisia, ulkoilutapahtumia, yksinhuoltajaäitien lasten hoitoa, syrjäytyneiden nuorten parissa toimimista, vanhusten päivätoimintaa, muistisairaiden päivätoimintaa, käsityökurssveja, hartaushetkiä, arjen askareet -kurssia sekä rentoutus- tai meditaatioryhmää.

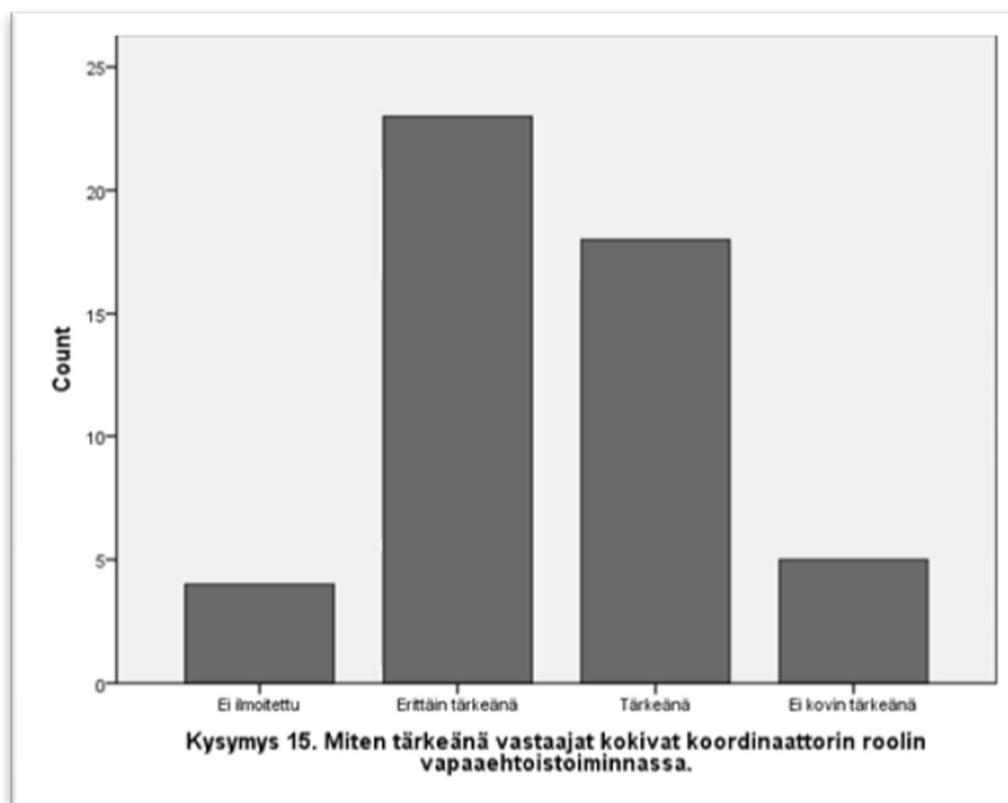
Kuvio 6: Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen tärkeys

Kysymyksessä 12 tiedusteltiin miten tärkeänä vapaaehtoistoimijat pitivät vapaaehtoistoimintaa omalla kohdallaan. Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen koki erittäin tärkeänä 24 % (n = 12) vastaajista. Tärkeänä osallistumista piti 60 % (n = 30). Vastaajista 8 % (n = 4) ei pitänyt vapaaehtoistoimintaa kovin tärkeänä. Ei tärkeänä vapaaehtoistoiminnan koki 2 % (n = 1).

Kuvio 7: Onnistumisen kokemusten tärkeys

Kysymyksessä 13 kysyttiin miten tärkeänä vastaajat pitivät onnistumisen kokemuksia vapaaehtoistoiminnassa. Erittäin tärkeänä vastaajista piti onnistumisen kokemuksia vapaaehtoistoiminnassa 34 % (n = 17). Tärkeänä onnistumisen kokemuksia piti 58 % (n = 29).

Kuvio 8: Koordinaattorin tärkeys

Kysymyksessä 15 kysyttiin miten tärkeänä vastaajat pitivät koordinaattorin roolia vapaaehtoistoimijan tukijana ja organisoijana. Koordinaattorin roolia vapaaehtoistyön organisoinnissa ja vapaaehtoistoimijan tukemisessa piti erittäin tärkeänä 46 % (n = 23). Tärkeänä tehtävää piti 36 % (n = 18). Vastaajista 10 % (n = 5) ei kokenut koordinaattorin roolia kovin tärkeänä.

	Määrä / hlöä	% vastaajista	Validi- prosentti	Kumulatiivinen prosentti
Ei ilmoitettu	4	8,0	8,2	8,2
Riittävä tuki	40	80,0	81,6	89,8
Riittämätön tuki	5	10,0	10,2	100,0
Yhteensä	49	98,0	100,0	

Taulukko 2: Tuen riittävyys Laurentius-lähimmäispalvelussa

Kysymyksessä 16 tiedusteltiin saavatko vastaajat mielestään Laurentius-lähimmäispalvelusta riittävästi tukea. Vastaajista 80 % (n = 40) ilmoitti kokevansa tuen riittäväksi. 10 % (n = 5)

vastaajista koki, ettei saa järjestöltä riittävää tukea vapaaehtoistoimintaan. Vastaajat toivoivat koulutuksellista ja tiedollista tukea, työnohjausta sekä säännöllistä puhelinkontaktia.

	Määrä / hlöä	% vastaajista	Validi- prosentti	Kumulatiivinen prosentti
Ei ilmoitettu	6	12,0	12,2	12,2
Riittävä ohjaus	40	80,0	81,6	93,9
Riittämätön ohjaus	3	6,0	6,1	100,0
Yhteensä	49	98,0	100,0	

Taulukko 3: Ohjauksen riittävyys Laurentius-lähimmäispalvelussa

Kysymyksessä 17 kysyttiin vastaajien kokemuksia Laurentius-lähimmäispalvelun tarjoaman ohjauksen riittävyydestä. Vastaajista 80 % (n = 40) oli tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen. 6 % (n = 3) vastaajista oli sitä mieltä, että järjestön tarjoama ohjaus ei ollut riittävää.

Vastaajat toivoivat psykologista kannustusta, työnohjausta sekä vertaistukea.

	Määrä / hlöä	% vastaa- jista	Validi- prosentti	Kumulatiivi- nen prosentti
Ei ilmoitettu	3	6,0	6,1	6,1
Koulutus on riittävää	37	74,0	75,5	81,6
Koulutus on riittämätöntä	2	4,0	4,1	85,7
Ei ole osallistunut koulutukseen	7	14,0	14,3	100,0
Yhteensä	49	98,0	100,0	

Taulukko 4: Koulutuksen riittävyys Laurentius-lähimmäispalvelussa

Vastaajista 74 % (n = 37) oli tyytyväisiä Laurentius-lähimmäispalvelun järjestämään koulutukseen. 4 % (n = 2) vastaajista oli sitä mieltä, että järjestön tarjoama koulutus on riittämätöntä. 14 % (n = 7) vastaajista ei ollut osallistunut koulutukseen.

Kysymys 22 oli määritetty vapaalle tekstille, johon vastaaja sai kirjoittaa vapaasti omista tuntemuksistaan ja palautetta. Kysymys 22 käsiteltiin käyttäen sisällönanalyysiä. Taulukkoon 9

(alla) kerättiin teksteissä usein toistuvia sanoja ja käsitteitä, jotka luokiteltiin ryhmittäin ja lopulta kategorioitiin ne vapaaehtoistoimintaan osallistumista edesauttaviin ja haittaaviin tekijöihin.

Tekstissä esiintyneet maininnat	Alakäsite	Yläkäsite	Mainintojen lukumäärä
hyvät kulkuyhteydet	kulkuyhteydet	Osallistumista edesauttavat tekijät	4 mainintaa
joustaminen mahdollisuus muuttaa suunnitelmia	joustavuus		2 mainintaa
tarpeellisuus tärkeys auttaminen hyödyllisyys iloksi ihmisille saaminen ihmisten tapaaminen tuen saaminen	positiiviset tuntemukset		24 mainintaa
riittämättömyyden tunne työn arvostuksen puute ikävät pyynnöt uupuminen	negatiiviset tuntemukset	Osallistumista haittaavat tekijät	6 mainintaa
oma ikä oma terveys	vastaajan ikääntyminen		6 mainintaa
lapsenlasten kanssa vietetty aika lastenlastenlasten kanssa vietetty aika palkkatyö muut harrastukset	ajan puute		8 mainintaa
saman katon alle vapaaehtoistyön pirstaleisuus vapaaehtoistyötä monessa paikassa	pirstaleisuus		3 mainintaa
huonot kulkuyhteydet tai kulkuyhteyksien puuttuminen	kulkuyhteyksien puute		2 mainintaa

Taulukko 5: Sisällönanalyysi kysymyksestä 22.

Vapaaehtoistoimijat kertoivat osallistumisestaan seuraavasti: Vastaajista 60 % osallistuu vapaaehtoistoimintaan säännöllisesti ja 32 % epäsäännöllisesti. Säännöllisesti osallistuvien keskuudessa suosituin toimintamuoto oli lähimmäispalvelu, joka pitää sisällään mm. yksinäisten vanhusten ja vammaisten tapaamista sekä mahdollisuuksien mukaan asiakkaan kanssa kaupassa tai tilaisuuksissa käymistä. Muita suosittuja toimintamuotoja olivat ulkoilutapahtumat sekä liikuntaryhmät.

Epäsäännöllisesti Laurentius-lähimmäispalvelun tapahtumiin osallistuvat suosivat erillistapahtumia, kuten musiikkitapahtumia. Myös yksittäiset liikuntatapahtumat sekä ulkoilutapahtumat olivat suosittuja.

Vastaajilta tuli ehdotuksia muutamista uusista toimintamalleista. Etenkin kristillisiä hartaustilaisuuksia toivottiin järjestettävän. Lisäksi toivottiin mahdollisuutta toimia syrjäytyneiden nuorten sekä muistisairaiden ja vanhusten parissa. Myös rentoutus- tai meditaatioryhmää toivottiin.

Koulutuksen ja tuen osalta Laurentius-lähimmäispalvelun koulutusta ja tukea pidettiin pääosin riittävänä. Henkiseen jaksamiseen liittyvää tukea ja koulutusta toivottiin lisää. Toive työnohjauksesta oli mainittu muutamassa vastauslomakkeessa. Koulutus esimerkiksi uupumisen ennaltaehkäisystä ja uupumuksen merkkien tunnistamisesta olisi varmasti hyödyllinen. Yhdessä lomakkeessa oli toive fyysisestä ohjauksesta. Asiaa ei ollut selitetty tarkemmin, mutta päätimme, että kyse saattaisi olla liikuntarajoitteisten henkilöiden auttaminen esimerkiksi pyörätuoliin tai ajoneuvoon ergonomia huomioiden.

Koordinaattorin roolia tukijana ja kuuntelijana arvostettiin suuresti. Koordinaattorille oli osoitettu lukuisat kiitokset tekemästään työstä. Koordinaattorin tehtäviin katsottiin kuuluvaksi paitsi vapaaehtoistoiminnan organisointi, myös vapaaehtoisen tukeminen hankalien tilanteiden kanssa. Muutamia ikäviäkin kokemuksia saimme vastauslomakkeista lukea. Esimerkiksi eräs asiakas oli pyytänyt vapaaehtoista hakemaan alkoholia. Tilanne, jonka vapaaehtoinen koki ikävänä ja ahdistusta tuottavana. Tällaisten tilanteiden varalle olisi hyvä yhdessä miettiä sopivaa toimintamallia siten, että asiakassuhteen jatkaminen kummankaan osapuolen menettämättä kasvojan on mahdollista.

Vertaistuki koettiin tärkeänä asiana. Monet osallistuvat vapaaehtoistoimintaan sosiaalisten kontaktien takia. Vapaaehtoiset kuitenkin kokivat, etteivät tapaa riittävästi muita vapaaehtoisia, vaan ovat pääasiassa kontaktissa ainoastaan asiakkaan ja koordinaattorin kanssa. Muutamissa vastauslomakkeissa toivottiinkin vapaaehtoistoimijoiden keskinäisiä tapaamisia ilman asiakkaita. Vertaistapaamiset voisivat toimia vaihtoehtona työnohjaukselle sekä keventää koordinaattoriin kohdistuvia odotuksia kuuntelijana. Säännöllisesti järjestettävä vapaaehtois-

toimijoiden tapaaminen saattaisi edesauttaa vapaaehtoisten jaksamista sekä tuoda elämään lisää kaivattuja sosiaalisia kontakteja. Näissä tapaamisissa tulee kuitenkin tähdentää osallistujille vaihteluvälineisyyttä suljetun ryhmän periaatteella.

Vapaaehtoistoimijoita motivoivat vapaaehtoistoiminnasta saadut positiiviset kokemukset. Mahdollisuus kokea olevansa tärkeä ja hyödyllinen sekä saatu hyvä mieli muiden auttamisesta koettiin erittäin palkitsevaksi, samoin kuin mahdollisuus käyttää vapaa-aikaa toisten ihmisten hyväksi. Monille asiakkaasta oli tullut tärkeä ystävä, jonka kanssa jaetaan ilot ja surut molemminpuolisesti. Liikuntaryhmät ja -tapahtumat koettiin mukavaksi ja sosiaalisesti tavaksi pitää omaa kuntoa ja toimintakykyä yllä.

Myös erilaisten toimintamuotojen runsaus koettiin positiivisena asiana, jolloin erilaisille ihmisille löytyi sopivia toimintamuotoja. Osa vastaajista oli sitoutunut tekemään vapaaehtoistyötä säännöllisesti, kun taas toiset kokivat joustavuuden ja mahdollisuuden osallistua vapaaehtois-toimintaan vain satunnaisesti erittäin tärkeänä. Myös vaihteleviin elämäntilanteisiin löytyi sopivia toimintamuotoja. Esimerkiksi pitkästä sairaudesta toipuva pystyy helpommin osallistumaan satunnaisesti järjestettäviin tapahtumiin kuin tarkasti aikataulutettuun toimintaan. Vapaaehtoistoiminta ei ole kaikille ainoa harrastus, vaan muut harrastukset vievät osan vapaa-ajasta. Osa vastaajista kertoi lastenlapsien ja näiden jälkikasvun kanssa vietettävän yhteisen ajan vievän aikaa vapaaehtoistoiminnalta.

Kulkuyhteydet ovat vapaaehtoisille joko toimintaan osallistumisen mahdollistava tekijä tai esteenä. Apuomenan toimiston sijainti sai paljon kiitosta. Kuitenkaan kaikilla vapaaehtoisilla ei ole autoa käytössä, ja taajama-alueen ulkopuolella huonot kulkuyhteydet olivat syy vapaaehtoistoimintaan osallistumattomuudelle. Samalla suunnalla asuville voisi ehdottaa kimppakyyti-järjestelmää.

Lähdimme tekemään tätä opinnäytetyötä omakohtaisesta kiinnostuksesta vapaaehtoistyöhön. Molemmilla meistä on kokemusta vapaaehtoistyöstä antoisana mutta vaativana harrastusmuotona. Vapaaehtoistoimijoiden tukemisen jaksamiseen on nykyaikana kiinnitetty yhä enenevässä määrin huomiota. Kuten Myllymaan ja Porkan (2009) teoksessa suositeltiin, olisi mahdollisuus työhajautukseen suotavaa. Kaikki eivät työhajautusta kaipaa eivätkä tarvitse, mutta vaikeiden asioiden kanssa vapaaehtoistyötä tekeville tämä olisi jaksamisen kannalta tärkeää. Ongelmaksi kuitenkin muodostuu usein budjettikysymys. Vapaaehtoistoiminnan rahoitus on usein kaupungin ja yksityisten lahjoittajien varassa, eikä useimmilla järjestöillä budjetti riitä työhajautukseen kaikille halukkaille. Koordinaattorin rooli on kuitenkin olla tukijana ja kuuntelijana vapaaehtoistoimijoille. Tehtävä vaatii paitsi organisointikykyä, yleistä elämäkokemusta ja kykyä olla läsnä silloin, kun tukea tarvitaan. Useimmat kyselyyn osallistuneet kiittivät Laurentius-lähimmäispalvelun koordinaattoria kyvystä tukea ja kuunnella.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut sekä haastavaa että rikastuttavaa. Opinnäytetyöprosessin läpi vieminen tuntui usein pimeässä haparoinnilta. Saimme kuitenkin kokea valonpilkahduksia, kunnes eräänä päivänä huokaisimme; työ on valmis. Olemme harjaantuneet tiedonhankinnassa ja oppineet kriittisesti arvioimaan lähdemateriaalia. Vapaaehtoistyötä on tutkittu Suomessa hyvin vähän, joten ajantasaisen lähdemateriaalin löytäminen toi omat vaikeutensa. Työn tekemisen haastavuutta lisäsi kahden vuorotyöläisen aikataulujen yhteensovittaminen, samoin toisen opiskelijan työharjoittelujakso Afrikassa viivästytti työn valmistumista useilla kuukausilla. Opinnäytetyön tekeminen parityönä oli kuitenkin rikkaus; kun toinen väsyi työn tekemiseen, oli toisella tarmoa ja energiaa jatkaa siitä, mihin oli viimeksi jääty. Vaikeuksien ja onnistumisen hetkien jakaminen loi uutta uskoa työn valmistumiseen ja ammatilliseen kasvuun.

Tulosten analysointiin toi oman haasteensa vastaajien kirjoittamat tekstit kaikesta vapaaehtoistoiminnasta, johon he ovat osallistuneet vuosikymmenten aikana. Välillä oli vaikea erottaa, mitkä tekstit kertoivat Laurentius-lähimmäispalvelusta ja mitkä muun järjestön tai seurakunnan vapaaehtoistoiminnasta. Kysymyksen numero neljä jouduimme hylkäämään samasta syystä. Laurentius-lähimmäispalvelu perustettiin vuonna 2007, ja kysyttäessä miten kauan vastaajat ovat tehneet vapaaehtoistyötä Laurentius-lähimmäispalvelussa, vastaukset vaihtelivat muutamasta vuodesta yli 30 vuoteen.

Tuloksia analysoidessamme saimme todeta, että vapaaehtoistoimijat tekevät työtään pyyteettä ja suurella tunteella. Arvostus vapaaehtoistoimijoita kohtaan kasvoi suuresti. Toivomme, että tämä työ osaltaan auttaa vapaaehtoistoimijoiden äänen kuuluville tulemistä.

Jatkotutkimuksena voitaisiin selvittää vapaaehtoistoiminnan asiakkaiden näkemys toimintamuotojen riittävydestä ja tarpeenmukaisuudesta.

Lähteet

Kirjat

- Alaranta, M. & Matikainen, A. 2008. Arjen ankkurit: vapaaehtoinen omaishoitajan ja hoidettavan tukena. Helsinki: Multiprint.
- Eskola, A. & Kurki, L. 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Jyväskylä: Vastapaino.
- Helander, V. 1998. Kolmas sektori. Saarijärvi: Gummerus.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus, HYY yhtymä.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otava.
- Huotari, V. 2010. Miksi vapaaehtoistyö kangertelee? Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Kotimaa.
- Hänninen, S., Kangas, A. & Siisiäinen, M. 2003. Mitä yhdistykset välittävät: Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Gummerus.
- Koskinen-Ollonqvist, P. 2009. Näkökulmia järjestöarviointiin. Helsinki: Terveystiedon edistämisen keskus.
- Kyrö, P. 2004. Tutkimusprosessi valintojen polkuna. Saarijärvi: Offset.
- Lonka, K., Hakkarainen, K., Salmela-Aro, K., Ferchen, M. & Lautso, A. 2009. Psykologia!. Helsinki: WSOY.
- Myllymaa, T. & Porkka, S-T. 2007. Muutos ja pysyvyys vapaaehtoistyössä. Helsinki: Suomen mielenterveysseuran julkaisu.
- Nylund, M. & Yeung, A. 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino.
- Rajaniemi, J. 2006. Ikäihmisten arki ja kotona asumisen arkilähtöine tukeminen. Helsinki: Ikäinstituutin julkaisu.
- Rajaniemi, J. 2007. Ikääntyneet järjestö- ja vapaaehtoistoiminnassa: pääkaupunkiseudun järjestökyselyn tuloksia. Helsinki: Ikäinstituutin raportteja 2.
- Rajaniemi, J. 2007b. Sosiaaligerontologisia katseita ikäihmisten arkeen. Helsinki: Ikäinstituutin julkaisu.
- Rajaniemi, J. 2009. Mielekkäästi vapaaehtoistoiminnassa – Tuloksia kyselystä järjestöjen ikääntyneille jäsenille. Helsinki: Ikäinstituutin raportteja 2.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus.
- Yeung, A. 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – Ihanteita vai todellisuutta? Helsinki: Hakapaino.
- Yeung, A. 2004. Individually together. Saarijärvi: Gummerus.

Artikkelit

Hyvärinen, H. 2011. Vapaaehtoistyö on ihmisyyden korkeakoulu. Sairaanhoitaja-lehti. 2011 (9), 27-28.

Internet

Hyssälä, L. 2008. Uusia vapaaehtoistoiminnan muotoja tarvitaan. Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote 195/2008. Viitattu 12.12.2011.
<http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/view/1232381>

Routio, P. 2007. Tuote ja tieto. Taidetuollinen Korkeakoulu. Viitattu 14.8.2012.
<http://www2.uiah.fi/projekti/metodi/064.htm#kysely>

SPSS-opas. 2011. KvantiMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto. Viitattu 17.10.2011. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>

Kuviot

Kuvio 1: Kansalaisjärjestöt yhteiskuntasektorien kentässä _____	8
Kuvio 2: Yeungin vapaaehtoismotivaation timanttimalli _____	12
Kuvio 3: Ikäihmisten arjen sujuvuuden tukeminen _____	15
Kuvio 4: Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma _____	20
Kuvio 5: Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen säännöllisyys _____	21
Kuvio 6: Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen tärkeys _____	22
Kuvio 7: Onnistumisen kokemusten tärkeys _____	23
Kuvio 8: Koordinaattorin tärkeys _____	24
Kuvio 9: Kyselyyn vastanneiden asuinpaikkakunnat _____	38
Kuvio 10: Järjestön tärkeys _____	40
Kuvio 11: Mistä vastaajat olivat saaneet tiedon Laurentius-lähimmäispalvelusta _____	41

Taulukot

Taulukko 1: Vastaajien ikäjakauma _____	20
Taulukko 2: Tuen riittävyys Laurentius-lähimmäispalvelussa _____	24
Taulukko 3: Ohjauksen riittävyys Laurentius-lähimmäispalvelussa _____	25
Taulukko 4: Koulutuksen riittävyys Laurentius-lähimmäispalvelussa _____	25
Taulukko 5: Sisällönanalyysi kysymyksestä 22 _____	26
Taulukko 6: Montako tuntia vastaajat tekevät vapaaehtoistyötä kuukaudessa _____	38
Taulukko 7: Mihin toimintaan vastaajat osallistuvat ja miten usein _____	39
Taulukko 8: Miten kauan vastaaja uskoo jatkavansa vapaaehtoistoiminnan parissa tulevaisuudessa _____	41
Taulukko 9: Miksi vastaajat kokivat vapaaehtoistoimintaan osallistumisen tärkeäksi _____	42

Liitteet

Liite 1. Kysely Laurentius-lähimmäispalvelun vapaaehtoistoimijoille

Olkaa hyvä ja vastatkaa rastittamalla yksi tai useampi vaihtoehto jokaisesta kysymyksestä tai kirjoittamalla kysymyksen avoimeen kohtaan.

Taustatiedot

1) Ikä

- ☐ alle 30v
- ☐ 31-40v
- ☐ 41-50v
- ☐ 51-60v
- ☐ 61-70v
- ☐ yli 71v

2) Sukupuoli

- ☐ mies
- ☐ nainen

3) Asuinpaikkakunta

Vapaaehtoistoiminta

4) Miten pitkään olette toiminut Laurentius-lähimmäispalvelussa?

_____v_____kk

5) Osallistuteko vapaaehtoistoimintaan

- ☐ säännöllisesti
- ☐ satunnaisesti

6) Montako tuntia kuukaudessa käytätte vapaaehtoistoimintaan keskimäärin?

_____h/kk

7) Minkä kohderyhmän parissa toimitte pääsääntöisesti?

- ☐ vammaiset
- ☐ pitkäaikaissairaat
- ☐ yksin asuvat ikääntyneet
- ☐ iäkkäät pariskunnat
- ☐ muu, mikä?

8) Mihin toimintaan osallistutte ja miten usein?

Vastausvaihtoehdot ovat alla.

- ☐ puhelinrinki
- ☐ liikuntaryhmät
- ☐ liikuntatapahtumat
- ☐ erillistapahtumat (esim. musiikkitapahtumat)
- ☐ lähimmäispalvelu
- ☐ ulkoilu
- ☐ muu / muut, mitkä?

-
a) 1-2 x viikossa	b) 1-2 x kk
c) 1-2 x 6kk	d) en osallistu

9) Mihin muuhun, jo olemassa olevaan toimintaan haluaisitte osallistua (ks. kysymys 8)?

10) Olisitko kiinnostunut toimimaan päiväkotimummona / -vaarina (kerran viikossa tai joka toinen viikko)

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Järjestön antama tuki ja koulutus sekä vapaaehtoistoiminnan merkitys

11) Minkälaista muuta toimintaa toivoisitte Laurentius-lähimmäispalvelussa järjestettävän, johon voisitte mahdollisesti osallistua vapaaehtoistojen?

12) Miten tärkeänä pidätte vapaaehtoistoimintaa omalla kohdallanne?

- ☐ Erittäin tärkeä
- ☐ Tärkeä
- ☐ Ei kovin tärkeä
- ☐ En pidä tärkeänä

13) Miten tärkeänä pidätte onnistumisen kokemuksia vapaaehtoistoiminnassa?

- ☐ Erittäin tärkeä
- ☐ Tärkeä
- ☐ Ei kovin tärkeä
- ☐ En pidä tärkeänä

14) Miten tärkeänä pidätte, että osallistutte vapaaehtoistoimintaan järjestön (Laurentius-lähimmäispalvelun) kautta?

- ☐ Erittäin tärkeä
- ☐ Tärkeä
- ☐ Ei kovin tärkeä
- ☐ En pidä tärkeänä

15) Miten tärkeänä koette koordinaattorin roolin vapaaehtoistojen tukijana?

- ☐ Erittäin tärkeä
- ☐ Tärkeä
- ☐ Ei kovin tärkeä
- ☐ En pidä tärkeänä

16) Saatteko mielestänne Laurentius-lähimmäispalvelusta riittävästi tukea?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Jos vastasitte ei, niin millaista tukea kaipaisitte?

17) Koetteko saavanne Laurentius-lähimmäispalvelusta riittävästi ohjausta?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Jos vastasitte ei, niin millaista / mihin koette tarvitsevanne ohjausta?

18) Onko Laurentius-lähimmäispalvelun tarjoama koulutus mielestänne riittävää?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En ole osallistunut koulutukseen

Jos koulutus ei ole mielestänne riittävää, millaista koulutusta toivotte järjestettävän?

19) Mistä olette saanut tiedon Laurentius-lähimmäispalvelusta?

20) Miten pitkään uskotte jaksavanne toimia vapaaehtoisena tulevaisuudessa?

- ☐ Alle 1v
- ☐ 1v
- ☐ yli 1v

21) Minulle on tärkeää osallistua vapaaehtoistointaan? Ympyröi vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa mielipidettänne jokaisen kysymyksen kohdalla.

	samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	eri mieltä
Halu harrastaa jotain toisten kanssa					
Halu parantaa tai ylläpitää omaa toimintakykyä	1	2	3	4	5
Halu tutustua uusiin ihmisiin	1	2	3	4	5
Halu auttaa muita	1	2	3	4	5
Halu tuntea itsensä tarpeelliseksi	1	2	3	4	5
Halu käyttää tietoja/taitoja muiden hyväksi	1	2	3	4	5
Velvollisuudentunne yhteiskuntaa kohtaan	1	2	3	4	5
Velvollisuuden tunne muita ihmisiä kohtaan	1	2	3	4	5
Sosiaalinen hyväksyntä	1	2	3	4	5
Halu lisätä yleistä hyvinvointia	1	2	3	4	5
Halu saada aika kulumaan	1	2	3	4	5
Itsetunnon kohottaminen	1	2	3	4	5
Muu syy, mikä? _____	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

22) Kertokaa vapaasti omista tuntemuksista ja toiveista vapaaehtoistoimijana. Voitte tarvittaessa jatkaa sivun kääntöpuolelle.

Kiitämme osallistumisestanne ja toivotamme hyvää syksyn jatkoa!

Liite 2. Saatekirje
KYSELY VAPAAEHTOISTOIMIJALLE

13.12.2011

Hyvä vapaaehtoistoimija!

Olemme sairaanhoitajaopiskelijoita Lohjan Laurea-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä vapaaehtoistyöstä Laurentius-lähimmäispalvelussa. Tarkoituksenamme on kerätä tietoa vapaaehtoistoimijoista (taustatiedot; kysymykset 1-3), vapaaehtoistoinnasta (kysymykset 4 - 7), vapaaehtoistojen motivaatiosta (kysymykset 19, 20), organisaation järjestämisen koulutuksen ja tuen riittävyydestä (kysymykset 10 - 17) sekä mahdollisesta kiinnostuksesta uusiin vapaaehtoistyön muotoihin (kysymykset 8, 9). Tutkimuksen tavoitteena on kehittää vapaaehtoistointia ja vapaaehtoistojen koulutusta Laurentius-lähimmäispalvelussa.

Vastaamalla oheiseen kyselyyn osallistutte vapaaehtoistoinnin kehittämiseen Laurentius-lähimmäispalvelussa. Kyselyyn vastataan nimettömänä ja vastaaminen on vapaaehtoista. Vastaaminen kestää n. 10 minuuttia.

Lomakkeen voi palauttaa oheisessa palautuskuoressa postitse tai tuoda Apuomenan toimistossa olevaan palautuslaatikkoon 17.02.2012 mennessä, osoitteeseen
Suurlohjankatu 21-23A, 08100 Lohja.

Kiitämme etukäteen osallistumisestanne!

Sairaanhoitajaopiskelijat / Laurea-ammattikorkeakoulu

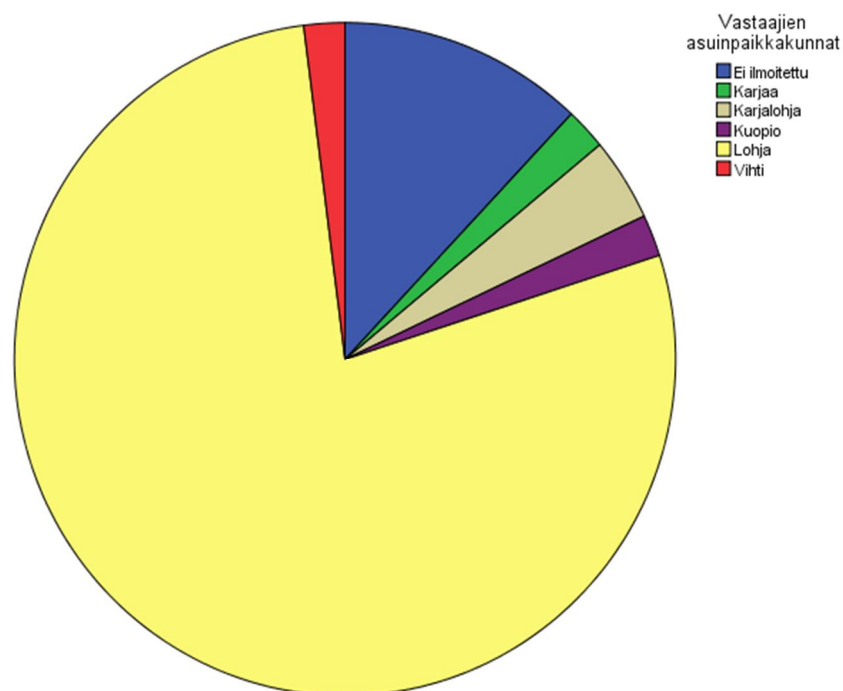
Tuuli Valtonen ja Nea Jääskeläinen

Mikäli Teillä on jotakin aiheeseen liittyvää kysyttävää, voitte ottaa meihin yhteyttä joko sähköpostitse tai puhelimitse:

tuulikki.valtonen@laurea.fi puh. 050 360 6300

nea.jaaskelainen@laurea.fi puh. 040 961 8167

Liite 3. Kyselyn tulokset

Kuvio 9: Kyselyyn vastanneiden asuinpaikkakunnat

Kysymyksessä 3 kysyttiin vastaajien asuinpaikkakuntaa. Tulokset jakaantuivat seuraavasti: Lohjalla asui 78 % (n = 39) vastaajista. Karjaalla 2 % (n = 1), Vihdissä 2 % (n = 1), Kuopiossa 2 % (n = 1) sekä karjalohjalla 4 % (n = 2) vastaajista. 12 % (n = 6) ei ilmoittanut asuinpaikkakuntaansa.

	Määrä / hlöä	% vastaa- jista	Validi- prosentti	Kumulatiivinen prosentti
Ei ilmoitettu/Ei osaa sanoa	10	20,0	20,0	20,0
1 - 5h	11	22,0	22,0	42,0
6 - 10h	17	34,0	34,0	76,0
11 - 20h	9	18,0	18,0	94,0
Yli 20h	3	6,0	6,0	100,0
Yhteensä	50	100,0	100,0	

Taulukko 6: Montako tuntia vastaajat tekevät vapaaehtoistyötä kuukaudessa?

Kysymyksessä kuusi tiedusteltiin, montako tuntia kuukaudessa vastaaja käyttää vapaaehtoistoimintaan keskimäärin. Vastaajista 34 % (n = 17) käyttää 6-10h kuukaudessa vapaaehtoisto-

mintaan. 22 % (n = 11) vastaajista käyttää toimintaan yhdestä viiteen tuntia kuukaudessa. 18 % (n = 9) vastaajista käyttää vapaaehtoistoimintaan 11 - 20h kuukaudessa. Yli 20h käyttää 6 % (n = 3) vastaajista.

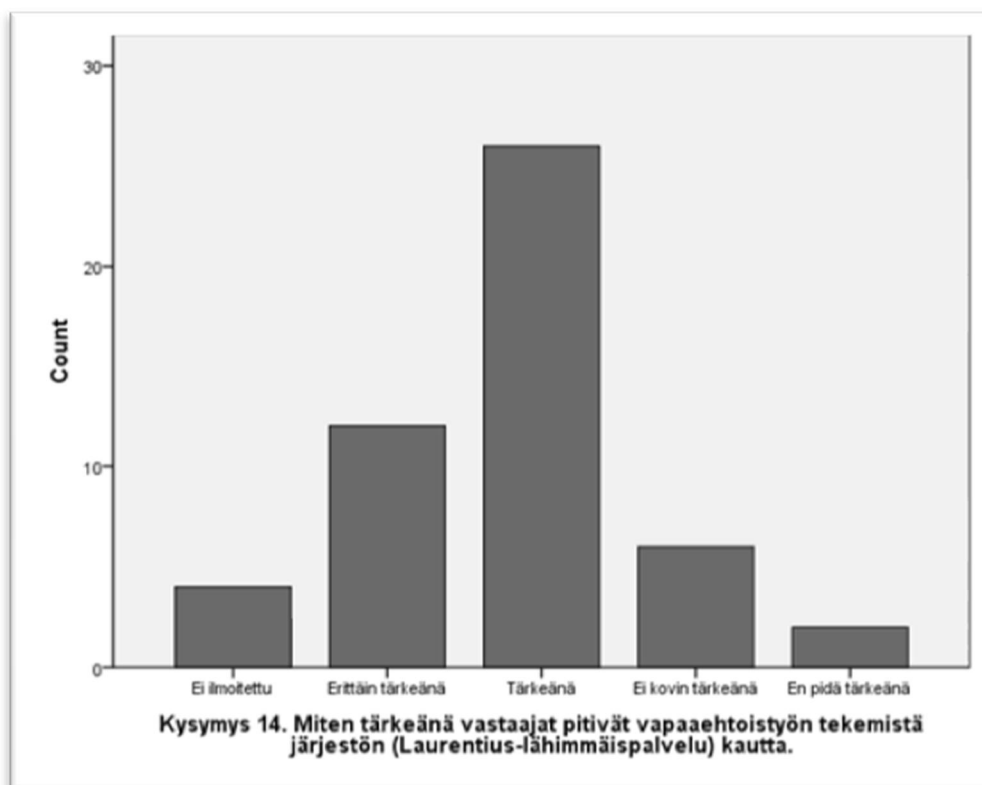
	1 - 2 kertaa viikossa	1 - 2 kertaa kuukaudessa	1 - 2 kertaa puolessa vuodessa
Puhelinrinki	1 vastaaja	1 vastaaja	2 vastaajaa
Liikuntaryhmät	5	-	2
Liikuntatapahtumat	-	1	8
Erillistapahtumat (esim. musiikkitapahtumat)	1	3	14
Lähimmäispalvelu	19	5	4
Ulkoilu	7	5	5
Muu, mikä?			
Seniorikahvila	4	0	1
Päiväkotimummo / -vaari	1	1	-

Taulukko 7: Mihin toimintaan vastaajat osallistuvat ja miten usein?

Kysymyksessä kahdeksan kysyttiin vastaajien osallistumisesta eri toimintamuotoihin, ja miten usein he näihin osallistuvat. Suosituin toimintamuoto oli lähimmäispalvelu, johon 19 vastaajaa ilmoitti osallistuvansa 1 - 2 kertaa viikossa. Liikuntaryhmät sekä ulkoilut olivat toiseksi suosituin säännöllisistä tapahtumista. Harvemmin järjestettävä mutta suosittu toimintamuoto oli erillistapahtumat, joihin 14 vastaajaa ilmoitti osallistuvansa 1 - 2 kertaa puolessa vuodessa.

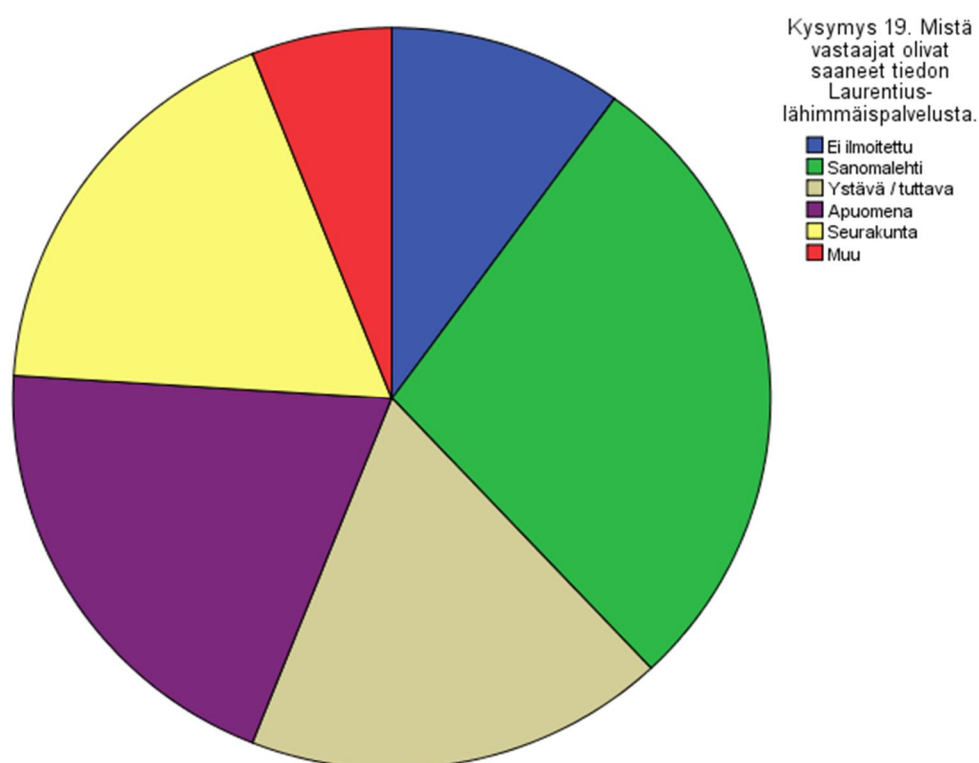
Kysymyksessä yhdeksän tiedusteltiin mihin muuhun, jo olemassa olevaan Laurentius-lähimmäispalvelun toimintaan vastaajat haluaisivat osallistua. Suurin osa vastaajista on löytänyt itselleen sopivan vapaaehtoistoiminnan muodon, sillä vastauksia tähän kysymykseen tuli vain muutama. Lähimmäispalvelu sai kaksi mainintaa, erillistapahtumat (esimerkiksi yksittäiset musiikkitapahtumat), kaksi mainintaa, liikuntaryhmiin halusi osallistua yksi vastaaja. Päiväkotimummona / -vaarina toimimiseen kiinnostuksen ilmoitti yksi vastaaja.

Kysymyksessä 10 tiedusteltiin vastaajien halukkuutta osallistua toimimaan päiväkotimummona tai -vaarina. 8 vastaajaa ilmoitti olevansa kiinnostunut päiväkotimummona tai -vaarina toimimisesta. Kaksi näistä kahdeksasta vastaajasta ilmoitti jo toimivansa tässä tehtävässä. Yksi vastaaja oli toiminut päiväkotimummona, mutta lopettanut sen myöhemmin.

Kuvio 10: Järjestön tärkeys

Kysymyksessä 14 tiedusteltiin miten tärkeänä vastaajat pitivät osallistumista vapaaehtoistoi-
mintaan järjestön kautta. Vastaajista 24 % (n = 12) koki erittäin tärkeänä tehdä vapaaehtois-
työtä järjestön kautta. Tärkeänä järjestön roolia piti 52 % (n = 26). Vastaajista 12 % (n = 6) ei
pitänyt järjestön roolia kovin tärkeänä. Ei tärkeänä järjestön roolin koki 4 % (n = 4) vastaajis-
ta.

Kuvio 11: Mistä vastaajat olivat saaneet tiedon Laurentius-lähimmäispalvelusta

Kysymys 19 tiedusteltiin mistä vastaajat olivat saaneet tiedon Laurentius-lähimmäispalvelusta. Sanomalehdestä oli saanut tiedon Laurentius-lähimmäispalvelusta 28 % (n = 14). Apuomenan kautta tiedon oli saanut 20 % (n = 10). Seurakunnan kautta tiedon oli saanut 18 % (n = 9). Ystävältä tai tuttavalta tiedon oli saanut 18 % (n = 9) vastaajista. Muuta kautta tiedon saaneita oli 6 % (n = 3).

	Määrä / hlöä	% vastaajista	Validi- prosentti	Kumulatiivinen prosentti
Ei ilmoitettu / Epäselvä	8	16,0	16,3	16,3
Alle 1v	1	2,0	2,0	18,4
1v	7	14,0	14,3	32,7
Yli 1v	33	66,0	67,3	100,0
Yhteensä	49	98,0	100,0	

Taulukko 8: Miten kauan vastaaja uskoo jatkavansa vapaaehtoistoiminnan parissa tulevaisuudessa

Kysymyksessä 20 tiedusteltiin vapaaehtoisen jaksamista vapaaehtoistyössä Laurentius-lähimmäispalvelussa tulevaisuudessa. Yli vuoden uskoi jatkavan 66 % (n = 33) vastaajista. Vuoden verran uskoi jatkavansa 14 % (n = 7) vastaajista. Alle vuoden ilmoitti jatkavansa 2 % (n = 1) vastaajista. 16 % (n = 8) ei ilmoittanut vastausta tai vastaus oli epäselvä.

	Samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Eri mieltä
Halu harrastaa jotain toisten kanssa	21	12	3	2
Halu parantaa tai ylläpitää omaa toimintakykyä	22	11	4	2
Halu tutustua uusiin ihmisiin	19	10	3	2
Halu auttaa muita	36	8	1	0
Halu tuntea itsensä tarpeelliseksi	19	12	6	1
Halu käyttää tietoja/taitoja muiden hyväksi	23	15	2	0
Velvollisuudentunne yhteiskuntaa kohtaan	6	18	7	4
Velvollisuuden tunne muita ihmisiä kohtaan	10	20	2	5
Sosiaalinen hyväksyntä	5	13	10	7
Halu lisätä yleistä hyvinvointia	19	18	5	2
Halu saada aika kulumaan	5	9	11	12
Itsetunnon kohottaminen	6	11	8	12
Muu syy, mikä?	?	?	?	?

Taulukko 9: Miksi vastaajat kokivat vapaaehtoistoimintaan osallistumisen tärkeäksi?

Kysymyksessä 21 kysyttiin miksi vastaajat kokevat vapaaehtoistoimintaan osallistumisen tärkeäksi. Sarakkeissa olevat numerot kertovat moniko vastaaja oli asiasta kyseistä mieltä.

Tärkeimmät syyt osallistua vapaaehtoistoimintaan olivat vastaajien mukaan halu auttaa muita, halu käyttää tietoja / taitoja muiden hyväksi, halu harrastaa jotain toisten kanssa sekä parantaa tai ylläpitää omaa toimintakykyä. Vähiten tärkeäksi koettiin itsetunnon kohottaminen sekä halu saada aika kulumaan. Muina syinä mainittiin ystävyys sekä vapaa-aika. Näille eivät vastaajat olleet antaneet lukuarvoa.